

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2018. gada 15. jūnijā
(OR. en)

10150/18

**Starpiestāžu lieta:
2018/0244 (CNS)**

**CADREFIN 109
FIN 472
POLGEN 96
ACP 54
PTOM 19
GROENLAND 1
COEST 123
PECHE 233
ENV 444
EEE 34
RELEX 557**

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 14. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2018) 461 final
Temats:	Priekšlikums – PADOMES LĒMUMS par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (“Lēmums par aizjūras asociāciju”)

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2018) 461 *final*.

Pielikumā: COM(2018) 461 *final*

Briselē, 14.6.2018
COM(2018) 461 final

2018/0244 (CNS)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses
("Lēmums par aizjūras asociāciju")**

{SWD(2018) 337 final} - {SEC(2018) 310 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

- **Priekšlikuma pamatojums un mērķi**

Šis priekšlikums izstrādāts saistībā ar 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmu, kas aprakstīta Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv”¹. Paziņojumos noteiktas galvenās prioritātes un vispārēja budžeta struktūra ES ārējās darbības programmām kategorijā “Kaimiņattiecības un pasaule”. Viena šāda prioritāte ir Padomes Lēmums par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses.

Aizjūras zemes un teritorijas (AZT) ir asociētas ar Eiropas Savienību (ES) kopš 1958. gada, kad spēkā stājās Romas Līgums. Šīs 25 salas, kas atrodas Atlantijas okeānā, Antarktīkas jūrā, Ziemeļjūrā, Karību jūrā, Indijas okeānā un Klusajā okeānā², nav suverēnas valstis, bet ir atkarīgas no četrām ES dalībvalstīm: Dānijas, Francijas, Apvienotās Karalistes un Nīderlandes.

Šajā priekšlikumā ir paredzēts, ka tas būs piemērojams no 2021. gada 1. janvāra, un tas tiek iesniegts 27 dalībvalstu Savienībai atbilstoši Eiropadomes 2017. gada 29. martā saņemtajam Apvienotās Karalistes paziņojumam par nodomu izstāties ko Eiropas Savienības un Euratom, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību 50. pantu. Tāpēc tas neattiecas uz 12 AZT, kas saistītas ar Apvienoto Karalisti. Pārējo 13 AZT asociācijas ar Savienību pamats ir konstitucionālās attiecības, kas šīm zemēm un teritorijām ir šādām trim dalībvalstīm: Dāniju, Franciju un Nīderlandi.

Kopumā aizjūras zemēm un teritorijām ir plaša autonomija, kas aptver tādas jomas kā ekonomiku, nodarbinātības tirgu, veselības aizsardzību, iekšlietas un muitu. Aizsardzība un ārlietas parasti paliek dalībvalstu kompetencē. AZT nav daļa no Savienības muitas teritorijas un neietilpst iekšējā tirgū. Tāpēc tām nepiemēro Savienības tiesību aktus. Būdami to Eiropas Savienības dalībvalstu valstspiederīgie, ar kurām viņu zemes un teritorijas ir konstitucionāli saistītas, AZT iedzīvotāji ir ES pilsoņi.

Padomes Lēmums 755/2013/ES³ – Lēmums par aizjūras asociāciju – attiecas uz attiecībām starp AZT (tostarp Grenlandi), dalībvalstīm, ar kurām tās ir saistītas, un Eiropas Savienību. Tajā aprakstītas AZT kā daļas no “ES ģimenes” īpašās attiecības ar ES un tām piemērojams īpašais tiesiskais regulējums. Patlaban spēkā esošā Lēmuma par aizjūras asociāciju galvenais finanšu avots ir 11. Eiropas Attīstības fonds (EAF), kas aptver teritoriālo un reģionālo plānošanu un finansēšanu aizjūras zemēm un teritorijām, izņemot Grenlandi, uz kuru attiecas īpašs lēmums par finansējumu no ES budžeta.

Līdz 1982. gadam Grenlandi tāpat kā Dāniju kopumā uzskatīja par ES sastāvdaļu, līdz ar to ES kuģi varēja zvejot Grenlandes teritoriālajos ūdeņos. Pēc tam Grenlande izstājās no ES un ar Grenlandes līgumu⁴ kļuva par asociēto teritoriju kā AZT. Līgumā ir uzsvērtā

¹ COM(2018) 98 final, 14.2.2018.; COM(2018) 321 final, 2.5.2018.

² Līguma par Eiropas Savienības darbību II pielikums.

³ Padomes Lēmums 755/2013/ES (2013. gada 25. novembris) par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību (“Lēmums par aizjūras asociāciju”), OV L 344, 1. lpp., 19.12.2013.

⁴ Līgums, ar kuru attiecībā uz Grenlandi groza Eiropas Kopienų dibināšanas līgumus, OV L 29, 1.2.1985., 1. lpp.

nepieciešamība saglabāt ciešas saiknes starp Eiropas Savienību un Grenlandi, jo īpaši attiecībā uz Grenlandes nepieciešamību attīstīties un Eiropas Savienības zvejas tiesībām.

Nolīgums par zveju⁵ tika noslēgts 1984. gada 13. martā. Pēc Ceturtā zivsaimniecības protokola vidusposma novērtēšanas Eiropas Padome (2003. gadā) secināja, ka ir nepieciešams režīms, kurā tiktu ņemta vērā zivsaimniecības nozīme un strukturālās attīstības problēmas Grenlandē. Savienības, Grenlandes un Dānijas 2006. gada Kopīgajā deklarācijā⁶ tika izklāstīti jaunas partnerības kopīgie mērķi. Tā bija politiskā bāze Padomes Lēmumam 2006/526/EK⁷, ar kuru tika izveidota sadarbības satvars 2007.–2013. gadam. Padomes Lēmums 2014/137/ES⁸ tagad aptver laikposmu no 2014. līdz 2020. gadam un ir saskaņā ar vēlāko ES, Grenlandes un Dānijas 2015. gada Kopīgo deklarāciju, kurā atkārtoti apstiprināta ciešā saikne starp pusēm.

Patlaban spēkā esošais Lēmums par Grenlandi papildina Lēmumu par aizjūras asociāciju, bet tajā ieskicēti dažas attiecībām tieši ar Grenlandi specifiski elementi.

Vidusposma novērtējuma ziņojumā (2017. gada decembrī)⁹ par 10 ārējās finansēšanas instrumentiem, tostarp Lēmumu par Grenlandi¹⁰ un 11. EAF, kas ietver plānošanu attiecībā uz pārējām AZT, secināts, ka ārējās finansēšanas instrumenti “atbilst paredzētajam mērķim”. Tomēr gan ziņojumā, gan veiktajās apspriešanās tika uzsvērtā nepieciešamība pēc lielākas elastības, vienkāršošanas, saskaņotības un labākiem rezultātiem. Rezultātā ir ticis pieņemts priekšlikums, ņemot vērā gūto pieredzi, izveidot Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu, kas palīdzētu racionalizēt Savienības ārējās darbības struktūru.

Lēmumu par aizjūras asociāciju un Lēmumu par Grenlandi nevar iekļaut jaunajā Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā vai kādā citā tiesību aktā, uz ko attiecas parastā likumdošanas procedūra. Tas ir tāpēc, ka uz abiem šiem lēmumiem attiecas īpaša pieņemšanas procedūra: Padomes lēmums, kas pieņemts vienbalsīgi pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu¹¹. Tomēr, lai racionalizētu vairākas programmas, ir ierosināts apvienot abus lēmumus vienā, pārgrupējot visas AZT, tostarp Grenlandi.

Turklāt Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 203. pants ir Lēmuma par aizjūras asociāciju un Lēmuma par Grenlandi juridiskais pamats. Ņemot vērā ierosinājumu iekļaut budžetā EAF, gan Grenlandei, gan aizjūras zemēm un teritorijām paredzētais finansējums būtu jāpiešķir saskaņā ar jauno izdevumu kategoriju Nr. 6 “Kaimiņattiecības un pasaule”.

⁵ Nolīgums par zveju starp Eiropas Ekonomikas kopienu no vienas puses un Dānijas valdību un Grenlandes pašvaldību no otras puses, OV L 29, 1.1.1985., 9. lpp.

⁶ Eiropas Kopienas, no vienas puses, un Grenlandes pašpārvaldes un Dānijas valdības, no otras puses, kopīga deklarācija par Eiropas Kopienas un Grenlandes partnerību, OV L 208, 29.7.2006., 32. lpp.

⁷ Padomes Lēmums 526/2006/EK (2006. gada 17. jūlijs) par attiecībām starp Eiropas Kopienu, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (OV L 208, 29.7.2006., 28. lpp.).

⁸ Lēmums 2014/137/ES (2014. gada 14. marts) par attiecībām starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (“Lēmums par Grenlandi”), OV L 76, 15.3.2014., 1. lpp.

⁹ Vidusposma novērtējuma ziņojums bija balstīts uz Komisijas dienestu 10 darba dokumentiem — katrs no tiem attiecās uz vienu instrumentu (sarakstu sk. tālāk norādītajā saitē) un to pamatā savukārt bija 10 neatkarīgi novērtējumi. Visi minētie dokumenti atrodami šeit: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en.

¹⁰ OV L 76, 15.3.2014., 1. lpp.

¹¹ Līguma par Eiropas Savienības darbību 203. pants (C 326, 26.10.2012., 1. lpp.).

Attiecībā uz visām AZT paredzēts jauns tiesību akts, kas aptver politisko un tiesisko regulējumu par to, kā tiks īstenota sadarbība, un kura rezultāts būs:

- vienota pārvaldība — tas, ka visām AZT finansējums tiks piešķirts no viena avota (ES budžeta), radīs sinerģiju plānošanā un īstenošanā;
- kopīgu mērķu konsolidācija;
- tiesiskā regulējuma vienkāršošana un saskaņošana;
- lielāka nozīme AZT kā grupai.

Tā kā abi lēmumi ir uzskatāmi par “mērķim atbilstošiem”, pamatprincips ir saglabāt to, kas darbojas labi, vienlaikus uzlabojot to, kas ierobežo partneru spēju efektīvi īstenot savus politikas virzienus un prioritātes. No otras puses, attiecīgās dalībvalstis ir stingri uzstājušas uz to, lai tiktu saglabāta patlaban spēkā esošā Lēmuma par aizjūras asociāciju struktūra un *acquis*.

- **Atbilstība spēkā esošajiem noteikumiem šajā politikas jomā**

ES un AZT asociācijas spēkā esošie noteikumi un procedūras ir izklāstīti 2013. gada 25. novembra Lēmumā 2013/755/ES¹² par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību. Attiecības ar Grenlandi reglamentējošie noteikumi un procedūras ir izklāstīti 2014. gada 14. marta Lēmumā 2014/137/ES¹³ par attiecībām starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses

- **Atbilstība pārējiem ES politikas virzieniem**

“Eiropa 2030”¹⁴ ir noteikti kritēriji visu politikas jomu saskaņotībai attiecībā uz energoefektivitāti un tās ieguldījumu enerģētiskajā drošībā un klimata un enerģētikas politikas satvarā 2030. gadam. Tiks nodrošināta arī saskaņotība ar Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām.

Integrētā Eiropas Savienības politika attiecībā uz Arktiku¹⁵ atspoguļo Savienības stratēģiskās intereses uzņemties nozīmīgu lomu Arktikas reģionā. Balstoties uz agrākām ierosmēm, tajā izklāstīts pamatojums nepieciešamībai veidot tādu Savienības politiku, kas orientējas uz starptautiskās sadarbības sekmēšanu, lai reaģētu uz klimata pārmaiņu ietekmi uz Arktikas reģiona trauslo vidi, un uz ilgtspējīgas attīstības veicināšanu un līdzveidošanu, jo īpaši Arktikas reģiona Eiropas daļā. Grenlande kā Dānijas Karalistes daļa ieņem būtisku vietu šīs politikas redzējumā.

Saskaņā ar šo priekšlikumu finansētajām darbībām vajadzētu būt saskanīgām ar tām, ko veic saskaņā ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku un nesen ierosināto Eiropas Miera nodrošināšanas fondu. Šis priekšlikums neattiecas uz humānās palīdzības darbību finansēšanu, jo tās arī turpmāk tiks finansētas no ar Humānās palīdzības instrumenta¹⁶ palīdzību.

Komisijas priekšlikumā daudzgadu finanšu shēmai laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam ir noteikts vērienīgāks mērķis attiecībā uz klimata politikas aspektu integrēšanu visās ES

¹² OV L 344, 19.12.2013., 1. lpp.

¹³ OV L 76, 15.3.2014., 1. lpp.

¹⁴ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Energoefektivitāte un tās ieguldījums enerģētiskajā drošībā un klimata un enerģētikas politikas satvarā 2030. gadam”, COM (2014) 520 final.

¹⁵ JOIN (2016) 21.

¹⁶ Informācija tiks atjaunināta.

programmās, klimata mērķu sasniegšanai kopumā paredzot atvēlēt 25 % no ES izdevumiem. Paredzams, ka darbības saskaņā ar šo programmu sniegs ieguldījumu 20 % apmērā no programmas kopējā finansējuma klimata mērķu sasniegšanai. Šīs programmas devumam minētā vispārējā mērķa sasniegšanā tiks sekots, izmantojot ES klimata marķiera sistēmu atbilstīgā iedalījuma līmenī, tai skaitā izmantojot vairākas precīzas metodikas, kur tādas būs pieejamas. Komisija turpinās katru gadu sniegt informāciju saistību aproprāciju izteiksmē, izstrādājot gada budžeta projektu.

Lai atbalstītu to, ka tiek pilnībā izmantots programmas potenciāls klimata mērķu sasniegšanā, Komisija centīsies noteikt attiecīgās darbības visā programmas sagatavošanas, īstenošanas, pārskatīšanas un izvērtēšanas procesā.

2. TIESISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Lēmums par aizjūras asociāciju ir balstīts uz LESD ceturto daļu. Sīki izstrādātie noteikumi un procedūras ir izklāstīti Padomes lēmumos, kas pamatojas uz LESD 203. pantu, saskaņā ar kuru šādus aktus pieņem ar īpašu likumdošanas procedūru.

LESD 198. līdz 204. pantu piemēro Grenlandei, ievērojot īpašos noteikumus, kas izklāstīti LESD pievienotajā Protokolā Nr. 34 par īpašo režīmu Grenlandei.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

LESD ceturtajā daļā iekļauto noteikumu sīkai izstrādei ir jānotiek Savienības līmenī, jo asociācijas mērķi, proti, sociālo un ekonomikas attīstību un ciešas ekonomikas saites starp AZT un visu Savienību, nevar sasniegt ar darbībām atsevišķu dalībvalstu līmenī. Turklāt dalībvalstis nevarētu rīkoties attiecībā uz AZT tirdzniecības režīmu, jo tikai ES ir atbildīga par kopējo tirdzniecības politiku (LESD piektās daļas II sadaļa).

Uz sadarbību ar AZT virzītā pieeja, ka iekļauta Komisijas tiesību akta priekšlikumā, atspoguļo partnerības, papildināmības un subsidiaritātes principus. Komisija ierosina, ka aizjūras zemēm un teritorijām paredzētā ES finansiālā atbalsta pamatā jābūt plānošanas dokumentiem, par kuriem kopīgi atbildētu kompetentās AZT iestādes un Eiropas Komisija un kuros būtu definētas stratēģijas sadarbībai starp Savienību un AZT. Šīs sadarbības stratēģijas balstītos uz kompetento AZT iestāžu pieņemtajiem attīstības mērķiem, stratēģijām un prioritātēm. Komisija, AZT un ar tām saistītās dalībvalstis cieši sadarbotos, lai pieņemtu lēmumus par darbībām, pilnībā ievērojot katra partnera institucionālās, juridiskās un finansiālās pilnvaras.

Neskarot Komisijas prerogātas, ATZ iestādēm būtu galvenā atbildība par to darbību īstenošanu, par kurām panākta vienošanās saskaņā ar sadarbības stratēģiju. Komisija atbildētu par vispārējo noteikumu un nosacījumu izstrādi šīm programmām un projektiem.

Partnerība starp Eiropas Savienību, Grenlandi un Dāniju veicinās konsultēšanos un politikas dialogu saistībā ar šajā lēmumā paredzētajiem mērķiem un sadarbības virzieniem. Ar to tiks izveidots satvars, kas nodrošinās pamatu plašai sadarbībai un dialogam kopīgo interešu jomās.

• Proporcionalitāte

Asociācija saskaņā ar LESD 198. un 199. pantu turpinās nodrošināt visaptverošu partnerību, kas aptver institucionālu satvaru un tirdzniecības noteikumus un iekļauj daudzas sadarbības jomas, kā arī pamatprincipus, kas attiecas uz Savienības finansiālo atbalstu AZT.

Ņemot vērā AZT īpatnības un īpašās attiecības ar ES, jauns leģislatīvais akts, kas attiecas uz visām AZT, aptver politisko un tiesisko regulējumu un nosaka to, kā īstenojama sadarbība, nodrošinās efektivitāti, kopīgo mērķu konsolidāciju un saskaņotību, kā arī labāku redzamību aizjūras zemēm un teritorijām kā grupai. Šajā priekšlikumā ir paredzēta elastīga un katras AZT situācijai pielāgota pieeja.

Efektivitātes un saskaņotības labad, un ja nav noteikts citādi, ar ierosināto lēmumu tiks piemēroti Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta¹⁷ īstenošanas, vērtēšanas un uzraudzības noteikumi.

3. **EX POST** IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

• **Retrospektīvie izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaude**

Lēmuma par Grenlandi 7. pantā par īstenošanu noteikta prasība, ka vēlākais līdz 2018. gada jūnijam jāsniedz vidusposma novērtējuma ziņojums, informējot par turpmāko darbu saistībā ar lēmumu un attiecīgajām darbībām. Saskaņā ar 11. EAF programmu, kas ietver citu AZT, attiecas uz vajadzību pēc snieguma pārskata līdz 2018. gada beigām. Tāpēc Lēmums par Grenlandi (2014/137/ES) un 11. EAF tika iekļauti novērtējumā līdz ar astoņiem citiem ārējās finansēšanas instrumentiem – saskaņā ar Kopējās īstenošanas regulas¹⁸ 17. pantu par visiem šiem instrumentiem līdz 2017. gada beigām bija jāsniedz termiņa vidusposma novērtējuma ziņojums.

Ziņojumā, ko Komisija pieņēma 2017. gada decembrī¹⁹, tika sniegts vērtējums, vai šīs 10 instrumenti joprojām atbilst paredzētajam mērķim, lai nodrošinātu efektīvu ES palīdzības īstenošanu. To veidoja vispārēja analīze un desmit atsevišķi Komisijas dienestu darba dokumenti, kuros sniegts katra finanšu instrumenta izvērtējums, pamatojoties uz ārējo konsultantu 2016.–2017. gadā veiktajiem novērtējumiem.

Komisijas dienestu darba dokumentā par Lēmumu par Grenlandi²⁰ tika secināts, ka tā galvenais mērķis — saglabāt ciešas un noturīgas saiknes starp iesaistītajām pusēm, vienlaikus atbalstot Grenlandes ilgtspējīgu attīstību, — ir ticis un joprojām tiek sasniegts. Spēcīga partnerība un sadarbība ar Eiropas Savienību ir sniegusi Grenlandei iespēju paplašināt spēju veidošanas darbības, izveidot spēcīgākas pārvaldības un finanšu sistēmas un stiprināt savu izglītības sistēmu – un rezultātā arī savu darbaspēku.

Lēmums par Grenlandi tika izstrādāts tādā veidā, lai aptvertu un labāk sasniegtu plašākus politiskos mērķus partnerībai ar Eiropas Savienību. Tādējādi šis lēmums var arī turpmāk palīdzēt sasniegt 2020. gadam nospraustos mērķus.

Komisijas dienestu darba dokumentā par 11. EAF²¹ tika secināts, ka tas ir bijis relevants. Tas bija kopumā efektīvs mehānisms ar atzītu pievienoto vērtību un apmierinošu iekšējo

¹⁷ [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regula]

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 236/2014 (2014. gada 11. marts), OV L 77, 14.3.2014., 95. lpp.

¹⁹ Vidusposma novērtējuma ziņojums bija balstīts uz Komisijas dienestu 10 darba dokumentiem — katrs no tiem attiecās uz vienu instrumentu (sarakstu sk. tālāk norādītajā saitē) un to pamatā savukārt bija 10 neatkarīgi novērtējumi. Visi minētie dokumenti atrodami šeit: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en.

²⁰ https://ec.europa.eu/europeaid/mid-term-review-report-external-financing-instruments_en

²¹ https://ec.europa.eu/europeaid/mid-term-review-report-external-financing-instruments_en

saskaņotību. Tika konstatēts, ka sadarbības efektivitāti ietekmē dažas nepilnības īstenošanas procedūrās attiecībā uz AZT.

Kopumā vidusposma novērtējuma ziņojumā tika secināts, ka ārējās finansēšanas instrumenti atbilst tiem paredzētajam mērķim, ir relevanti, lielā mērā atbilstīgi ES mērķiem un partnervalstu vajadzībām un pietiekami elastīgi, lai atbalstītu un sniegtu iespēju īstenot izstrādes procesā esošu politikas satvaru. Tomēr tika konstatēts, ka daudzi instrumenti un procesi mazina ES ārējās darbības vispārējo saskaņotību un redzamību un ka netiek pilnībā izmantota savstarpējā sinerģija un papildināmība.

Lai reaģētu uz izvērtējumos norādītajām politikas un darbības problēmām, ES budžeta izdevumu kategorijā “Ārējā darbība” būs vairāk nozīmes jāpiešķir četriem svarīgākajiem transversālajiem jautājumiem: elastīgumam, vienkāršošanai, saskaņotībai un efektivitātei.

Lēmums par Grenlandi ir integrēts Lēmumā par aizjūras asociāciju, kas attiecas arī uz Grenlandi, un finanšu līdzekļi gan Grenlandei, gan citām AZT tagad tiks piešķirti no tās pašas ES budžeta pozīcijas. Tādējādi abu lēmumu apvienošana palīdzēs sekmēt vienkāršošanu, elastīgumu un saskaņotību, jo politiskās attiecības ar visām AZT un finanšu resursi tiks apvienoti viena instrumenta darbības jomā. Tā tiks uzsvērts un stiprināts AZT īpašais statuss un vēl vairāk saasināta uzmanība, kas tiek pievērsta AZT īpatnībām salīdzinājumā ar citiem attīstības partneriem, kā arī uzsvērts, ka sadarbība ar AZT ir galvenokārt orientēta uz to ilgtspējīgu attīstību.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Attiecības ar AZT, tostarp ar Grenlandi, tika apspriestas tematiskā sesijā par laikposmu pēc 2020. gada – 16. ES un AZT forumā, kas notika 2018. gada 23. februārī Briselē, – un skatītas AZT asociācijas pasūtītā informatīvā dokumentā par debatēm attiecībā uz laikposmu pēc 2020. gada un to ietekmi uz AZT²².

Turklāt ārējās finansēšanas instrumentu – tostarp Lēmuma par Grenlandi un 11. EAF – neatkarīga novērtējuma veikšanas laikā notika vairāk nekā 12 nedēļas ilga atklāta sabiedriskā apspriešana, kas noslēdzās 2017. gada 3. maijā²³. Apspriešanās tika apkopotas arī sākotnējās saņemtās atsauksmes attiecībā uz jauniem ārējās finansēšanas instrumentiem. Apspriešana tika veikta, izmantojot i) tiešsaistes aptauju, kurā iekļāva dažus ievirzes jautājumus atsauksmju veicināšanai, un ii) tikšanos klātienē ar galvenajām ieinteresētajām personām.

Šīs apspriešanas laikā tika uzsvērtas šādas problēmas:

Kā īsumā aprakstīts AZT asociācijas pasūtītajā informatīvajā dokumentā, kopumā AZT uzskata, ka patlaban spēkā esošais Lēmums par aizjūras asociāciju ir nesis tām ievērojamu progresu un ir labs juridiskais instruments, kam būtiski grozījumi nav vajadzīgi. Turpmākajā AZT un ES sadarbībā vajadzētu koncentrēties uz ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Turpmākās attiecības varētu darboties ar atsevišķa budžetā paredzēta AZT instrumenta palīdzību, piemērojot atbilstošus noteikumus, kas ļauj vienkāršu, elastīgu un piemēroties spējīgu plānošanu. EAF integrēšana ES budžetā būtu vērtējama atzinīgi, ja varētu saglabāt dažus EAF elastīguma elementus. Dažas AZT aicināja palielināt finansiālo atbalstu, ņemot vērā to ģeogrāfiskās iezīmes un to piederību “ES ģimenei”.

Šo viedokli atbalstīja dalībvalstis, kuras uzskata, ka Lēmums par aizjūras asociāciju ir radījis pareizo pamatu AZT un ES sadarbībai, lai arī sagaidāmas būtiskas izmaiņas attiecībā uz īstenošanu. Informatīvajā dokumentā arī konstatēts, ka dalībvalstis ir paudušas atbalstu

²² Ziņojums vēl nav publiski pieejams, bet to ir apstiprinājusi Komisija.

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

īpašam budžetā paredzētam instrumentam, ja vien pievienotie noteikumi joprojām ir atbilstoši, konkrētāk, ja tie paredz, ka tiek saglabāts budžeta atbalsta veids un daudzgadu princips.

Sabiedriskajā apspriešanā par Lēmuma par Grenlandi novērtējumu valdīja vienprātība, ka lēmums ir izrādījies atbilstīgs un efektīvs, sasniedzot savus vispārīgos un specifiskos mērķus un atspoguļojot tā pamatprincipus attiecībā uz to, lai tiktu veicināts politikas dialogs par globāliem un ar Arktiku saistītiem jautājumiem. Apsverot jautājumu par finansiālo atbalstu laikposmā pēc 2020. gada, varētu būtu lietderīgi salīdzināt procedūras Grenlandei sniedzamā finansiālā atbalsta plānošanai un īstenošanai ar EAF procedūrām, kas pieejamas citām AZT. Lēmums par Grenlandi tika atzīts par vērtīgu instrumentu starp Grenlandi un Savienību pastāvošās ciešās saiknes saglabāšanai un stiprināšanai. Šo attiecību politiskie aspekti gadu gaitā bija ļoti mainījušies.

- **Neatkarīgu ekspertu atzinums**

Lēmuma par Grenlandi un 11. EAF neatkarīgo novērtējumu izmantoja kā pamatu vidusposma novērtējuma ziņojumam un tam pievienotajiem Komisijas dienestu darba dokumentiem. Turklāt AZT pasūtīja neatkarīgi sagatavotu informatīvu dokumentu par debatēm attiecībā uz laikposmu pēc 2020. gada.

- **Ietekmes novērtējums**

Komisija 2018. gadā veica ietekmes novērtējumu, kas aptver visus instrumentus 2020.–2014. gada daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijā “Globālā Eiropa”. Ietekmes novērtējums bija koncentrēts uz būtiskākajām izmaiņām, kas daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam ierosinātas attiecībā uz ārējo darbību. Šīs izmaiņas citstarp bija saistītas ar vairāku instrumentu apvienošanu vienā plašā instrumentā un EAF integrēšanu ES budžetā.

Analīzes rezultāti ļāva secināt, ka priekšrocības, ko sniedz EAF integrēšana budžetā, pārsniegtu negatīvās puses, ja vien būs izpildīti daži priekšnoteikumi. Piemēram, ārējai darbībai piešķirtajai summai nevajadzētu būt mazākai par EAF un citu ārējo instrumentu summu kopā ņemot; EAF elastības iespējas vajadzētu pēc iespējas pārņemt; un no EAF Āfrikas Miera nodrošināšanas fonda līdzekļiem finansētās militārās operācijas būtu jāturpina, izmantojot citu ārpusbudžeta mehānismu.

Ietekmes novērtējumā arī tika secināts, ka lielāko daļu instrumentu izņemot to, kuriem ir ļoti specifisks juridiskais pamats un mērķi, varētu apvienot. Starp tiem instrumentiem, kurus varētu apvienot, minēts Attīstības sadarbības instruments, Eiropas Attīstības fonds, Eiropas kaimiņattiecību instruments, Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instruments, Stabilitātes un miera veicināšanas instruments un Partnerības instruments. Neapvienoti būtu jāatstāj, piemēram, šādi instrumenti: humānā palīdzība; kopējās ārpolitikas un drošības politikas budžets; daļēji – Instruments sadarbībai kodoldrošuma jomā; Aizjūras zemes un teritorijas (tostarp Grenlande); Savienības civilās aizsardzības mehānisms; Pirmspievienošanās palīdzības instruments; ES palīdzības brīvprātīgo shēma; Atbalsts Kipras turku kopienai; rezerve palīdzībai ārkārtas gadījumos un Eiropas Miera nodrošināšanas fonds.

Kā norādījusi Komisija²⁴ un apstiprina arī sabiedriskās apspriešanas laikā sniegtās partneru atsauksmes, ārējās finansēšanas instrumentu pašreizējā struktūra pārāk sarežģīta. Vairākus

²⁴ Pārdomu dokuments par ES finanšu nākotni (2017. gada jūnijs) un Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei; COM(2018) 98 final, 14.2.2018.

instrumentu apvienošana plašā instrumentā, sniegtu iespēju racionalizēt to pārvaldības un pārraudzības sistēmas, tādējādi samazinot administratīvo slogu ES iestādēm un dalībvalstīm. Vienkāršota uzraudzības sistēma nodrošinātu attiecīgajām iestādēm labāku, visaptverošāku pārskatu par ES ārējiem izdevumiem.

Regulējuma kontroles padome 2018. gada 25. aprīlī izvērtēja ietekmes novērtējumu un sniedza pozitīvu atzinumu ar piezīmēm.

- **Vienkāršošana**

Runājot par vienkāršošanu, tiesiskās struktūras racionalizēšanas mērķis ir samazināt administratīvo slogu salīdzinājumā ar to, kāds tas ir saistībā ar pašreizējiem instrumentiem. Patlaban uz attiecībām ar AZT un to finanšu resursiem (ieskaitot plānošanas un īstenošanas noteikumus) attiecas četri instrumenti: i) Lēmums par aizjūras asociāciju, ii) 11. EAF regula, iii) Lēmums par Grenlandi un iv) Kopējā īstenošanas regula.

Ar ierosināto lēmumu tiek piedāvāts viens instruments, kas aptver gan politiskos aspektus, gan īpašās attiecības starp Savienību un AZT. Tas paredz īpašus noteikumus, pēc kuriem nepieciešamības gadījumā vadīties, veidojot attiecības ar Grenlandi, finanšu resursu konsolidēšanu vienā ES budžeta izdevumu kategorijā un īstenošanas noteikumus, kas lielā mērā atbildīs Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta noteikumiem, nodrošinot saskaņotību un vienkāršošanu. Attiecīgos gadījumos ierosinātais lēmums piedāvā īpaši paredzētus, vienkāršotus noteikumus attiecībā uz AZT, kā arī uz plānošanas jautājumiem.

Turklāt, pārņemot (cik vien iespējams) EAF iezīmes, piemēram, daudzgadu principu, tiks nodrošinātas vēl vienkāršākas un elastīgākas procedūras, kas Grenlandei iepriekš nebija pieejamas. Tādējādi ierosinātais lēmums vienkāršos pašreizējā instrumentu kopuma pārvaldību un pārraudzību.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Finanšu līdzekļi Grenlandei tiks piešķirti no ES budžeta 6. izdevumu kategorijas "Kaimiņattiecības un pasaule". Ņemot vērā nodomu pārņemt ES budžetā dažas EAF iezīmes, piemēram, EAF daudzgadu principu, tas vienkāršos pašreizējās procedūras saistībā ar līdzekļu piešķiršanu Grenlandei.

Citām AZT paredzētie finanšu piešķirumi tiks pārvietoti no EAF uz izdevumu kategoriju "Kaimiņattiecības un pasaule".

Saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv"²⁵ izdevumu kategorijā "Kaimiņattiecības un pasaule" 500 miljoni EUR ir paredzēti sadarbībai ar AZT.

Saskaņā ar šo lēmumu asociācijai ar AZT paredzētās kopējās summas apmērs ir 500 000 000 EUR (pašreizējās cenās). No šīs summas Grenlandei paredzēts piešķirt 225 000 000 EUR un citām AZT – 225 000 000 EUR, no kuriem 159 000 000 EUR paredzēti teritoriālajām programmām un 66 000 000 EUR reģionālajām programmām. Visām AZT, tostarp Grenlandei, ir paredzēts arī intrareģionāls finansējums 15 000 000 EUR apmērā. Turklāt saskaņā ar jauno lēmumu ir paredzēta summa 22 000 000 EUR apmērā tehniskajai palīdzībai, kā arī nepiešķirta summa 13 000 000 EUR apmērā.

²⁵ COM(2018) 98 final, 14.2.2018.; COM(2018) 321 final, 2.5.2018.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Īstenošanas, uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība atbildīs noteikumiem, kas izklāstīti Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā, ja vien lēmumā nav noteikts citādi.

- **Konkrētu lēmuma projekta noteikumu sīks skaidrojums**

Tā kā Lēmums par aizjūras asociāciju un Lēmums par Grenlandi tiks apvienoti, apvienotas tiek visas jomas, kas ir līdzīgas vai kurās ir sinerģijas. Patlaban spēkā esošā Lēmuma par aizjūras asociāciju struktūra un vairums tā noteikumu nepieciešamības gadījumā tiks saglabāti, uzsverot Savienības attiecību un sadarbības ar Grenlandi specifiskās iezīmes, piemēram, mērķi saglabāt ciešas un noturīgas saiknes starp Savienību, Grenlandi un Dāniju; Grenlandes ģeostatēģiskā stāvokļa atzīšanu; politikas dialogu un potenciālo sadarbību Arktikas jautājumos un pārtikas nodrošinājuma jautājumu. Rezultātā tiks saglabāti Lēmuma par Grenlandi dotie pozitīvie sasniegumi.

Jaunajam Lēmumam par aizjūras asociāciju vajadzētu būt tādai pašai struktūrai un tādiem pašiem politiskajiem, tirdzniecības un sadarbības pīlāriem kā patlaban spēkā esošajam lēmumam. Svarīgākās izmaiņas ir šādas.

- Ierosinātajā lēmumā būs ņemtas vērā sekas, ko rada Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības un tas, ka 12 Lielbritānijas aizjūras zemēm un teritorijām vairs nepiemēros īpašo režīmu, kas noteikts LESD ceturtajā daļā.
- Raugoties no formālā viedokļa, tiek veikta teksta un tā pielikumu vispārēja atjaunināšana, jo īpaši, lai būtu ņemtas vērā jaunākās izmaiņas nodokļu un tirdzniecības jomā.
- Tā kā EAF tiks integrēts ES budžetā, *patlaban spēkā esošā* lēmuma IV un V pielikums tiks atcelts. Turklāt lēmumā ir iekļauts I pielikums par izolētām AZT. III pielikums par EIB pašu resursu pārvaldību tiks atcelts.
- Jaunu noteikumu pievienošana un esošo atjaunināšana, atspoguļojot esošo stāvokli attiecībās ar Grenlandi atbilstīgi 3. pantam (“Mērķi, principi un vērtības”), 5. pantam (“Abpusējās intereses, papildināmība un prioritātes”), 13. pantam (“Dialoga pamatprincipi”), 23. pantam (jauns pants par izejvielām), 31. pantam (“Sadarbība pētniecības un inovācijas jomā”) un 35. pantam (“Sabiedrības veselība un pārtikas nodrošinājums”).
- IV daļā par sadarbībai piešķiramo finansējumu iekļauts AZT īpaši paredzēts finansējums 6. izdevumu kategorijā “Kaimiņattiecības un pasaule”. Tajā paredzēts arī turpmāk norādītais:
 - vispārēja klauzula par atsauci uz Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu ierosinātajā lēmumā paredzētās finansiālās sadarbības īstenošanai. Tomēr ar ierosināto lēmumu arī turpmāk tiks nodrošināta īpaši AZT paredzēta un vienkāršota plānošana;
 - principā AZT arī nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros būs tiesības pretendēt uz daļību Savienības programmās. Tās varēs piedalīties

Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta tematiskajās programmās un ātrās reaģēšanas darbībās.

- Īpašs noteikums/mehānisms ļauj Komisijai aktīvi veicināt intrareģionālus projektus starp AZT, ĀKK valstīm un valstīm vai teritorijām, kas nav ĀKK valstis, kā arī tālākajiem Savienības reģioniem.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (“Lēmums par aizjūras asociāciju”)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 203. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu²⁶,

saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Ar šo lēmumu paredz noteikumus un procedūras attiecībā uz ES asociāciju ar aizjūras zemēm un teritorijām (AZT), tostarp Grenlandi, un aizstāj Padomes Lēmumu 2013/755/ES²⁷ (“Lēmums par aizjūras asociāciju”) un Padomes Lēmumu 2014/137/ES²⁸ (turpmāk — “Lēmums par Grenlandi”).
- (2) Saskaņā ar 204. pantu Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) LESD 198.–203. panta noteikumi ir piemērojami Grenlandei, ievērojot īpašos noteikumus, kas izklāstīti LESD 34. protokolā par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Grenlandi. Saskaņā ar Līgumu par Grenlandi²⁹ attiecības starp Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses, reglamentē Padomes Lēmums 2014/137/ES³⁰, kurā uzsvērtas ciešās vēsturiskās, politiskās, ekonomiskās un kultūras saiknes starp Savienību un Grenlandi un konkrēti noteikts, kāda ir to partnerība un sadarbība. Lēmums 2014/137/ES ir spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim.
- (3) No 2021. gada 1. janvāra, Savienības atbalsts AZT, ko iepriekš finansēja no Eiropas Attīstības fonda (EAF), būtu jāfinansē no Savienības vispārējā budžeta.
- (4) Lai racionalizētu ārējās finansēšanas instrumentu skaitu un to darbību, attiecības ar visām AZT, tostarp Grenlandi, būtu jāpārgrupē, aizstājot Lēmumu par aizjūras asociāciju un Lēmumu par Grenlandi ar vienu lēmumu.
- (5) Saskaņā ar šo lēmumu īstenotajai partnerībai vajadzētu ļaut turpināt uzturēt ciešās attiecības starp Savienību, no vienas puses, un AZT, no otras puses.
- (6) Šajā jaunajā lēmumā būtu jāuzsver sadarbības ar Grenlandi specifiskās iezīmes, piemēram, mērķis saglabāt ciešas un noturīgas saiknes starp Savienību, Grenlandi un Dāniju, Grenlandes

²⁶ xx.xx.xxxx. atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

²⁷ Lēmums Nr. 2013/755/EK (2013. gada 25. novembris) par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību (“Lēmums par aizjūras asociāciju”), OV L 344, 19.12.2013., 1. lpp.

²⁸ Lēmums Nr. 2014/137/ES (2014. gada 14. marts) par attiecībām starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (“Lēmums par Grenlandi”), OV L 76, 15.3.2014., 1. lpp.

²⁹ Līgums, ar kuru attiecībā uz Grenlandi groza Eiropas Kopienų dibināšanas līgumus, OV L 29, 1.2.1985., 1. lpp.

³⁰ OV L 76, 15.3.2014., 1. lpp.

ģeostratēģiskā stāvokļa atzīšana, politikas dialoga starp Grenlandi un Savienību nozīmīgums, tas, ka starp Savienību un Grenlandi ir noslēgts zivsaimniecības partnerattiecību nolīgums, un iespējamā sadarbība Arktikas jautājumos. Tam vajadzētu būt kā atbildei uz globālām problēmām, nodrošinot iespēju izstrādāt proaktīvu rīcības programmu un rīkoties savstarpējās interesēs, jo īpaši ņemot vērā to, ka pieaug klimata pārmaiņu ietekme uz cilvēku darbību un vidi, jūras transportu, dabas resursiem, tostarp izejvielām un zivju krājumiem, kā arī uz pētniecību un inovāciju.

- (7) LESD un tā sekundārie tiesību akti netiek automātiski piemēroti AZT, izņemot vairākus noteikumus, ar ko nepārprotami noteikts pretējais. Lai arī AZT nav trešās valstis, tās neveido daļu no vienotā tirgus un tām jānodrošina atbilstība trešām valstīm noteiktajām prasībām attiecībā uz tirdzniecību, jo īpaši izcelsmes noteikumiem, veselības un fitosanitārie standartiem un aizsargpasākumiem.
- (8) Īpašās attiecības starp Eiropas Savienību un AZT virzās no attīstības sadarbības pieejas uz abpusēju partnerību, lai atbalstītu AZT ilgtspējīgu attīstību. Turklāt solidaritātei starp Savienību un AZT būtu jābalstās uz to unikālajām attiecībām un to piederību tai pašai "Eiropas ģimenei".
- (9) Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam ("Programma 2030. gadam"), ko Apvienoto Nāciju Organizācija pieņēma 2015. gada septembrī, ir starptautiskās sabiedrības atbildes reakcija uz pasaules mēroga problēmjasautājumiem un tendencēm saistībā ar ilgtspējīgu attīstību. Programma 2030. gadam, kuras centrālā ass ir ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM), Parīzes nolīgums un Adisabebas rīcības programma, ir pārveidojošs satvars ar mērķi izskaust nabadzību un panākt ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē. Tā ir universāla pēc tvēruma un piedāvā visaptverošu kopīgu rīcības satvaru gan uz ES, gan tās partneriem. Tajā attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību ir apsvērta ekonomiskā, sociālā un vides dimensija, atzīstot svarīgās savstarpējās saiknes starp mērķiem un uzdevumiem. Programmas 2030. gadam mērķis ir "nevienu neatstāt novārtā". Tās īstenošana tiks cieši koordinēta ar citām starptautiskajām saistībām. Saskaņā ar šo lēmumu īstenojamās darbībās īpaša uzmanība tiks pievērsta ilgtspējīgas attīstības mērķu savstarpējām saiknēm un integrētām darbībām, ar kurām var radīt papildu ieguvumus un saskaņotā veidā sasniegt vairākus mērķus.
- (10) Asociācijai starp Savienību un AZT arī turpmāk vajadzētu balstīties uz trim galvenajiem pīlāriem – konkurētspējas veicināšanu, izturētspējas stiprināšanu un neaizsargātības mazināšanu un sadarbības un integrācijas veicināšanu starp AZT un pārējiem partneriem, un kaimiņu reģioniem.
- (11) Savienības finansiālajam atbalstam, kas piešķirts saistībā ar partnerību, būtu jānodrošina Eiropas perspektīva AZT attīstībai un jāveicina cieša un noturīga saikņu nostiprināšana ar tām, vienlaikus, pamatojoties uz kopīgām vērtībām un vēsturi, kas saista partneres, stiprinot AZT kā Savienības priekšposteņu pozīcijas.
- (12) Ņemot vērā AZT ģeogrāfiskās atrašanās vietas un neraugoties uz attiecīgā ģeogrāfiskajā teritorijā esošā ikviena dalībnieka atšķirīgo statusu attiecībā pret Savienības tiesību aktiem, sadarbība starp tām un kaimiņvalstīm būtu jāīsteno visu pušu interesēs, jo īpaši koncentrējoties uz kopēju interešu jomām un veicinot Savienības vērtību un standartu ievērošanu.
- (13) Daudzas AZT atrodas kaimiņos tālākajiem reģioniem, kas minēti LESD 349. pantā, un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un citām trešām teritorijām un valstīm, un tām ir kopējas vajadzības ar saviem kaimiņiem – sākot no pielāgošanās klimata pārmaiņām, to mazināšanas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas, līdz pat ar okeāniem saistītiem jautājumiem, ekonomikas dažādošanai un dabas katastrofu riska mazināšanai.

- (14) Komisijas 2017. gada 24. oktobra paziņojumā “Stiprāka un atjaunota stratēģiskā partnerība ar ES tālākajiem reģioniem”³¹, AZT un ES 15. un 16. foruma secinājumos un Komisijas ieteikumos sarunām par partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un ĀKK valstīm³² ir aicināts pastiprināt reģionālās sadarbības programmas, iesaistot tajās AZT un to kaimiņvalstis.
- (15) Aizjūras zemēs un teritorijās pastāv plaša sauszemes un jūras bioloģiskā daudzveidība. Klimata pārmaiņas ietekmē AZT dabisko vidi un apdraud to ilgtspējīgu attīstību. Darbības bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu saglabāšanas jomā, katastrofu riska mazināšana, dabas resursu ilgtspējīga pārvaldība un ilgtspējīgas enerģētikas veicināšana sekmē pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu AZT. Asociācijas mērķim vajadzētu būt nodrošināt bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu kā galveno elementu ilgtspējīgas attīstības sasniegšanai.
- (16) Ņemot vērā to, cik svarīgi ir cīnīties pret klimata pārmaiņām atbilstīgi Savienības saistībām īstenot Parīzes nolīgumu un Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus, šī programma palīdzēs Savienības politikā integrēt rīcību klimata jomā un sasniegt vispārēju mērķi, proti, 25 % no Savienības budžeta izdevumiem, kas paredzēti klimata mērķu sasniegšanai. Paredzams, ka darbības saskaņā ar šo programmu sniegs ieguldījumu 20 % apmērā no programmas kopējā finansējuma klimata mērķu sasniegšanai. Īstenojot programmu, tiks apzinātas vajadzīgās darbības, un tās pārvērtēs vidusposma novērtēšanas un pārskata kontekstā.
- (17) Attiecībās starp Savienību un AZT būtu jāatzīst, cik svarīga nozīme varētu būt AZT, tām veicinot Savienības saistību izpildi saskaņā ar daudzpusējiem nolīgumiem vides jomā.
- (18) Savienība un AZT atzīst to, cik īpaša nozīme ir izglītībai un profesionālajai apmācībai, lai panāktu AZT ilgtspējīgu attīstību.
- (19) Asociācijai starp Savienību un AZT būtu jāņem vērā un jāveicina AZT kultūras daudzveidības un identitātes saglabāšana.
- (20) Tirdzniecībai un ar to saistītai sadarbībai starp ES un AZT būtu jāveicina ilgtspējīga attīstības mērķa sasniegšana ekonomikas attīstībā, sociālajā attīstībā un vides aizsardzībā.
- (21) Šajā lēmumā būtu jāparedz elastīgāki izcelsmes noteikumi, tostarp izcelsmes kumulācijas jaunas iespējas. Kumulācija būtu iespējama ne tikai ar AZT un ekonomisko partnerattiecību nolīguma (EPN) valstīm, bet – ievērojot konkrētus nosacījumus – arī attiecībā uz izstrādājumiem, kuru izcelsme ir valstis, kam Savienība piemēro brīvās tirdzniecības nolīgumu, un attiecībā uz izstrādājumiem, ko ievie Eiropas Savienībā bez ievadmuities nodokļiem un kvotām saskaņā ar Savienības vispārējo preferenču sistēmu, tāpat ievērojot noteiktus nosacījumus. Šie nosacījumi ir nepieciešami, lai novērstu tirdzniecības pasākumu apiešanu un nodrošinātu kumulācijas vienošanās pareizu darbību.
- (22) Būtu jāatjaunina AZT izcelsmes apliecināšanas procedūras attiecīgo uzņēmēju un iestāžu interesēs AZT. Būtu arī attiecīgi jāatjaunina noteikumi par administratīvo sadarbību starp Savienību un AZT.
- (23) Turklāt ir jāparedz pietiekami sīki izstrādāti drošības un uzraudzības noteikumi. Tas AZT un Savienības kompetentajām iestādēm, kā arī ekonomikas dalībniekiem dotu iespēju paļauties uz skaidriem un pārredzamiem noteikumiem un procedūrām. Visbeidzot, tā ir kopēju interešu lieta – nodrošināt, ka tiek pareizi piemērotas procedūras un kārtība, kas ļauj AZT eksportēt preces uz Savienību bez ievadmuities nodokļiem un kvotām.

³¹ COM(2017) 623 final, 24.10.2017.

³² COM(2017) 763 final, 12.12.2017.

- (24) Ņemot vērā integrācijas mērķus un pasaules tirdzniecības attīstību pakalpojumu un darījumdarbības jomā, ir jāatbalsta pakalpojumu tirgu attīstība un ieguldījumu iespējas, uzlabojot AZT pakalpojumu un ieguldījumu piekļuvi Savienības tirgum. Šajā ziņā Eiropas Savienībai būtu jāpiedāvā AZT vislabvēlīgākais režīms, kādu piedāvā jebkuram citam tirdzniecības partnerim, izmantojot visaptverošas lielākās labvēlības režīma klauzulas, vienlaikus nodrošinot elastīgākas iespējas AZT tirdzniecības attiecībām, ierobežojot procedūras, ko AZT piedāvā Savienībai, tādā mērogā, ko piedāvā citām tirdzniecības lielvarām.
- (25) Sadarbībai finanšu pakalpojumu jomā starp ES un AZT būtu jāpalīdz veidot drošāku, stabilāku, pārredzamāku finanšu sistēmu, kas ir svarīga pasaules finanšu stabilitātes uzlabošanai un ilgtspējīgas izaugsmes sekmēšanai. Centieniem šajā jomā būtu jākoncentrējas uz konvergenci ar starptautiski saskaņotiem standartiem un AZT tiesību aktu tuvināšanu Savienības *acquis* finanšu pakalpojumu jomā. Pienācīga uzmanība būtu jāpievērš AZT iestāžu administratīvo resursu stiprināšanai, tostarp uzraudzības jomā.
- (26) Savienības finansiālais atbalsts būtu jāpiešķir jomās, kurās tai ir vislielākā ietekme, ņemot vērā Savienības spējas darboties pasaules mērogā un risināt globālus uzdevumus, piemēram, nabadzības izskaušana, ilgtspējīga un integrējoša attīstība vai demokrātijas veicināšana pasaules mērogā, laba pārvaldība, cilvēktiesības un tiesiskums, Savienības ilgtermiņa un paredzama iesaistīšanās attīstības atbalsta sniegšanā un tās loma šā atbalsta koordinēšanā ar savām dalībvalstīm.
- (27) Efektivitātes, vienkāršošanas un AZT iestāžu pārvaldības spēju atzīšanas interesēs AZT piešķirtie finanšu resursi jāpārvalda, pamatojoties uz abpusēju partnerību. Turklāt AZT iestādēm būtu jāuzņemas atbildība par to politikas virzienu formulēšanu un īstenošanu, par kuriem puses vienojušās kā par sadarbības stratēģijām. Plānošanas un īstenošanas procesā būtu jāņem vērā tas, ka aizjūras zemju un teritoriju rīcībā esošie administratīvie un cilvēkresursi ir ierobežoti.
- (28) Ar šo lēmumu paredz AZT asociācijai ar Savienību (“Lēmums par aizjūras asociāciju”) piešķiramo finansējumu, kas veidos Eiropas Parlamenta un Padomes galveno atsaucē summu ikgadējās budžeta procedūras laikā Iestāžu [---] nolīguma starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību 16. punkta nozīmē.
- (29) Uz šo lēmumu attiecas horizontālie finanšu noteikumi, ko pieņēmis Eiropas Parlaments un Padome, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 322. pantu. Šie noteikumi ir paredzēti Finanšu regulā un jo īpaši nosaka procedūru budžeta izveidei un izpildei, izmantojot dotācijas, iepirkumu, godalgas, netiešu izpildi, un paredz finanšu dalībnieku atbildības pārbaudes. Noteikumi, kas pieņemti, pamatojoties uz LESD 322. pantu, attiecas arī uz Savienības budžeta aizsardzību tiesiskuma trūkuma gadījumos dalībvalstīs, tā kā tiesiskuma ievērošana ir būtisks priekšnoteikums pareizai finanšu pārvaldībai un efektīvam Savienības finansējumam.
- (30) Finansēšanas veidi un īstenošanas metodes saskaņā ar šo lēmumu būtu jāizvēlas, pamatojoties uz to spēju sasniegt konkrētos darbību mērķus un sasniegt rezultātus, jo īpaši ņemot vērā kontroles izmaksas, administratīvo slogu un sagaidāmo neatbilstības risku. Būtu arī jāapsver vienreizēju maksājumu, vienotas likmes un vienības izmaksu izmantošana, kā arī finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām, kā minēts Finanšu regulas 125. panta 1. punktā.
- (31) Savienībai būtu jācenšas maksimāli efektīvi izmantot pieejamos resursus, lai optimizētu savas ārējās darbības ietekmi. Tas būtu jāpanāk ar Savienības ārējās finansēšanas instrumentu saskaņotību un papildināmību, kā arī, veidojot sinerģijas ar citām Savienības politikas jomām un programmām. Lai maksimāli palielinātu ieviešanas pasākumu kopējo ietekmi kopīgu

mērķu sasniegšanai, ar šo lēmumu vajadzētu paredzēt iespēju kombinēt finansējumu ar citām Savienības programmām, ja vien ar maksājumiem netiek segtas vienas un tās pašas izmaksas.

- (32) Šajā lēmumā nepieciešamības gadījumā vajadzētu būt atsaucēm uz [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulu], lai īstenotu sadarbību un tādējādi nodrošinātu instrumentu pārvaldības saskaņotību.
- (33) Lai tiktu ņemtas vērā tendences un pārmaiņas muitas un tirdzniecības jomu tiesību aktos, Komisijai būtu jādeleģē pilnvaras pieņemt tiesību aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu attiecībā uz II, III un IV pielikuma saturu, lai Komisija šīs izmaiņas varētu ņemt vērā lēmumā. Saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu³³ 22. un 23. punktu ir nepieciešams izvērtēt šo programmu, pamatojoties uz informāciju, kas apkopota, piemērojot īpašas pārraudzības prasības, un vienlaikus izvairoties no pārmērīga regulējuma un administratīvā sloga radīšanas, jo īpaši dalībvalstīm. Šajās prasībās vajadzības gadījumā var iekļaut izmērāmus rādītājus, ko izmantot, izvērtējot programmas ietekmi uz vietas. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu³⁴. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (34) Atsauces uz ārējās palīdzības instrumentiem, kas minēti Padomes Lēmuma 2010/427/ES³⁵ 9. pantā, jālasa kā atsauces arī uz šo lēmumu. Komisijai būtu jānodrošina, lai šo lēmumu īsteno, ņemot vērā EĀDD uzdevumus, kā noteikts minētajā lēmumā.
- (35) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šā lēmuma II pielikuma 10. panta 6. punkta un 16. panta 8. punkta, III pielikuma 2. panta, IV pielikuma 5. un 6. panta īstenošanai, Komisijai būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras. Minētās pilnvaras būtu jāīsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011.
- (36) Saskaņā ar Finanšu regulu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013³⁶, Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 2988/95³⁷, Padomes Regulu (Euratom, EK) Nr. 2185/96³⁸ un Padomes Regulu (ES) 2017/1939³⁹ Savienības finanšu intereses jāaizsargā, piemērojot efektīvus un samērīgus pasākumus, tostarp pārkāpumu un krāpšanas gadījumu novēršanu, konstatēšanu, labošanu un izmeklēšanu, zaudēto, kļūdaini izmaksāto vai nepareizi izmantoto līdzekļu atgūšanu un — vajadzības gadījumā — administratīvus un finansiālus sodus. Konkrētāk, saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 un Regulu

³³ Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgums par labāku likumdošanas procesu; OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

³⁴ Turpat.

³⁵ Padomes Lēmums 2010/427/ES (2010. gada 26. jūlijs), ar ko nosaka Eiropas Ārējās darbības dienesta organizatorisko struktūru un darbību (OV L 201, 3.8.2010., 30. lpp.).

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999, OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.

³⁷ Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību, OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.

³⁸ Regula (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienu finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām, OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.

³⁹ Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei, OV L 283, 31.10.2017. 1. lpp.

(Euratom, EK) Nr. 2185/96 Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) var veikt izmeklēšanu, tostarp pārbaudes un inspekcijas uz vietas, lai noteiktu, vai ir notikusi krāpšana, korupcija vai jebkāda cita nelikumīga darbība, kas ietekmē Savienības finanšu intereses. Saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 Eiropas Prokuratūra (*EPPO*) var izmeklēt un ierosināt kriminālvajāšanu par krāpšanu un citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371⁴⁰. Saskaņā ar Finanšu regulu jebkurai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, pilnībā jāsadarbjas Savienības finanšu interešu aizsardzībā, jāpiešķir Komisijai, *OLAF*, *EPPO* un Eiropas Revīzijas palātai (ERP) nepieciešamās tiesības un piekļuve un jānodrošina, lai visām trešajām personām, kuras iesaistītas Savienības finansēšanas programmu īstenošanā, piešķirtu līdzvērtīgas tiesības. Šā iemesla dēļ nolīgumos ar trešām valstīm un teritorijām un ar starptautiskām organizācijām, un jebkurā nolīgumā vai vienošanās, kas izriet no šā lēmuma īstenošanas, būtu jāiekļauj noteikumi, ar kuriem Komisiju, Revīzijas palātu un *OLAF* nepārprotami pilnvaro veikt revīzijas, pārbaudes uz vietas un inspekcijas atbilstīgi to attiecīgajām kompetencēm un ar kuriem nodrošina, lai visām trešajām personām, kuras iesaistītas Savienības finansēšanas programmu īstenošanā, piešķirtu līdzvērtīgas tiesības.

- (37) Ar šo lēmumu Padomei būtu jāspēj piedāvāt novatorisku risinājumu visiem iepriekš minētajiem faktoriem, kas būtu reizē konsekvents un arī pielāgots dažādām situācijām.

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

I DAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR AIZJŪRAS ZEMJU UN TERITORIJU ASOCIĀCIJU AR EIROPAS SAVIENĪBU

1. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Darbības joma

1. Ar šo lēmumu izveido Aizjūras zemju un teritoriju (AZT) asociāciju ar Savienību (“asociācija”), kas ir partnerība, kuras pamatā ir LESD 198. pants, lai atbalstītu AZT ilgtspējīgu attīstību, kā arī veicinātu ES vērtību un standartu izplatīšanu plašākā pasaulē.
2. Asociācijas partneri ir Eiropas Savienība, AZT un dalībvalstis, ar kurām tās ir saistītas.
3. Ar šā lēmuma 73. pantu izveido finansēšanas programmu asociācijai ar visām AZT laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam (“programma”). Tajā noteikti programmas mērķi, Savienības finansējuma veidi un noteikumi finansējuma piešķiršanai, kā izklāstīts šā lēmuma I pielikumā.

2. pants

Teritoriālā piemērošana

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības, OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.

Asociācija attiecas uz AZT, kas uzskaitītas LESD II pielikumā.

3. pants

Mērķi, principi un vērtības

1. Asociācija starp Eiropas Savienību un AZT pamatojas uz mērķiem, principiem un vērtībām, kas kopīgas AZT, dalībvalstīm, ar kurām tās ir saistītas, un Savienībai.
2. Partneri savstarpēji atzīst tiesības, lai noteiktu to ilgtspējīgas attīstības politiku un prioritātes, lai noteiktu iekšzemes vides un darba aizsardzības līmeni un pieņemtu vai grozītu attiecīgos tiesību aktus un politikas virzienus saskaņā ar apņemšanos ievērot starptautiski atzītus standartus un nolīgumus. To darot, tās cenšas nodrošināt augsta līmeņa vides un darba aizsardzību.
3. Īstenojot šo lēmumu, partneri ievēro pārredzamības un subsidiaritātes principus, kā arī vajadzību pēc efektivitātes un vienlīdz pievēršas AZT trīs ilgtspējīgas attīstības pīlāriem: ekonomikas attīstībai, sociālajai attīstībai un vides aizsardzībai.
4. Šā lēmuma vispārīgais mērķis ir veicināt AZT ekonomikas un sociālo attīstību un izveidot ciešas ekonomiskās attiecības starp tām un visu Savienību. Asociācija tiecas sasniegt šo galveno mērķi uzlabojot AZT konkurētspēju, stiprinot AZT izturētspēju, samazinot to ekonomisko un ekoloģisko neaizsargātību un veicinot sadarbību starp tām un citiem partneriem.
5. Saskaņā ar LES 3. panta 5. punktu un 21. pantu šā lēmuma konkrētie mērķi ir šādi:
 - (a) veicināt un atbalstīt sadarbību ar AZT;
 - (b) sniegt atbalstu Grenlandei un sadarboties tās galveno problēmu risināšanā, piemēram, lai uzlabotu izglītības līmeni, un sekmēt Grenlandes administrācijas spējas formulēt un īstenot valsts politikas nostādnes.
6. Šo mērķu sasniegšanai asociācija ievēro brīvības, demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību, tiesiskuma, labas pārvaldības un ilgtspējīgas attīstības pamatprincipus, kas ir kopīgi visām AZT un dalībvalstīm, ar kurām tās ir saistītas.

4. pants

Asociācijas pārvaldība

Asociāciju pārvalda Komisija un AZT iestādes un, ja nepieciešams, tā dalībvalsts, ar kuru AZT ir saistīta, atbilstīgi to attiecīgajām institucionālajām, tiesiskajām un finanšu jomas kompetencēm.

5. pants

Abpusējās intereses, papildināmība un prioritātes

1. Asociācija ir pamats politikas dialogam un sadarbībai savstarpējas intereses jautājumos.
2. Prioritāti piešķir sadarbībai savstarpējo interešu jomās, piemēram:
 - (a) AZT ekonomiku dažādošana, tostarp to turpmāka integrēšana pasaules un reģionālajā ekonomikā; īpašajā gadījumā, kas attiecas uz Grenlandi, – nepieciešamība paaugstināt tās darbaspēka prasmes;
 - (b) “zaļās” un “zilās” ekonomikas veicināšana;
 - (c) dabas resursu ilgtspējīga pārvaldība, tostarp bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana un ekosistēmu pakalpojumi;

- (d) klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņu ietekmei;
 - (e) katastrofu riska mazināšanas veicināšana;
 - (f) pētniecības, inovācijas un zinātniskās sadarbības darbību veicināšana;
 - (g) sociālās, kultūras un ekonomiskās apmaiņas veicināšana starp AZT, kaimiņvalstīm un citiem partneriem;
 - (h) Arktikas jautājumi.
3. Sadarbības savstarpējo interešu jomās mērķis ir veicināt AZT paļaušanos uz pašu spēkiem un AZT spēju formulēt, īstenot un uzraudzīt stratēģijas un politiku, kā izklāstīts 2. punktā.

6. pants

Asociācijas popularizēšana

1. Lai stiprinātu savstarpējās attiecības, ES un AZT cenšas padarīt asociāciju zināmu pilsoņu vidū, jo īpaši veicinot saiknes un sadarbību starp iestādēm, akadēmiskajām aprindām, pilsonisko sabiedrību un uzņēmumiem no AZT, no vienas puses, un viņu partneriem Eiropas Savienībā, no otras puses.
2. AZT cenšas stiprināt un veicināt savas attiecības ar Savienību kopumā. Dalībvalstis atbalsta šos centienus.

7. pants

Reģionālā sadarbība, reģionālā integrācija un sadarbība ar citiem partneriem

1. Ievērojot šā lēmuma 3. pantu, asociācijas ietvaros tiek atbalstīti AZT centieni piedalīties attiecīgās starptautiskās, reģionālās un/vai subreģionālās sadarbības iniciatīvās, kā arī reģionālos vai subreģionālos integrācijas procesos saskaņā ar pašu mērķiem un kompetento AZT iestāžu noteiktajiem mērķiem un prioritātēm.
2. Šajā nolūkā Savienība un AZT var apmainīties ar informāciju un labāko praksi vai izveidot jebkādu citu ciešu sadarbību un koordināciju ar citiem partneriem saistībā ar AZT dalību reģionālajās un starptautiskajās organizācijās, vajadzības gadījumā izmantojot starptautiskus nolīgumus.
3. Asociācijas mērķis ir atbalstīt sadarbību starp AZT un citiem partneriem noteiktajās sadarbības jomās, kuras izklāstītas šā lēmuma II un III daļā. Šajā ziņā asociācijas mērķis ir veicināt sadarbību starp AZT un LESD 349. pantā minētajiem tālākajiem reģioniem, tām kaimiņos esošajām Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un valstīm, kas nav ĀKK valstis. Lai sasniegtu šo mērķi, Savienība uzlabo koordināciju un sinerģijas starp attiecīgajām Savienības programmām. Savienība cenšas AZT iesaistīt arī tad, kad norit dialogs ar to kaimiņvalstīm, neatkarīgi no tā vai tās ir vai nav ĀKK valstis vai teritorijas, un attiecīgajā gadījumā ar tālākajiem reģioniem.
4. Atbalsts AZT dalībai attiecīgajās reģionālajās integrācijas organizācijās jo īpaši ir vērsts uz:
 - (a) attiecīgo reģionālo organizāciju un iestāžu, kuru locekles ir AZT, spēju veidošanu;
 - (b) reģionālajām vai subreģionālajām iniciatīvām, piemēram, attiecībā uz nozaru reformu politikas īstenošanu sadarbības jomās, kas norādītas šā lēmuma II un III daļā;
 - (c) AZT izpratni un zināšanām par reģionālo integrācijas procesu ietekmi dažādās jomās;
 - (d) AZT līdzdalību reģionālo tirgu attīstībā saistībā ar reģionālās integrācijas organizācijām;
 - (e) pārrobežu ieguldījumiem starp AZT un to kaimiņvalstīm.

8. pants

Dalība Eiropas teritoriālās sadarbības grupās

Piemērojot šā lēmuma 7. panta 1., 2. un 3. punktu, ar sadarbības iniciatīvām vai citiem sadarbības veidiem saprot arī to, ka valdības iestādes, reģionālas un subreģionālas organizācijas, vietējās iestādes un attiecīgā gadījumā citas publiskas un privātas struktūras vai iestādes (tostarp sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji) no kādas AZT var piedalīties Eiropas teritoriālās sadarbības grupās (ETSG), ievērojot šajā lēmumā un Regulā (ES) Nr. 1302/2013⁴¹ izklāstītos noteikumus un sadarbības pasākumu mērķus un saskaņā ar režīmu, ko piemēro dalībvalstij, ar kuru attiecīgā AZT ir saistīta.

9. pants

Īpašs režīms

1. Asociācija ņem vērā AZT atšķirības ekonomiskās attīstības ziņā un spēju pilnībā gūt labumu no reģionālās sadarbības un reģionālās integrācijas, kā minēts 7. pantā.
2. Izolētām AZT piemēro īpašu režīmu.
3. Lai panāktu, ka izolētas AZT spēj pārvarēt strukturālus un citus šķēršļus to attīstībai, šis īpašais režīms ņem vērā to īpašās grūtības, cita starpā, nosakot finansiālā atbalsta apjomu un ar to saistītos nosacījumus.
4. AZT, kas uzskatāmas par izolētām, ir Senpjēra un Mikelona.

2. NODAĻA

SADARBĪBA

10. pants

Vispārēja pieeja

1. Asociācija ir balstīta uz plašu dialogu un apspriedēm par savstarpējas intereses jautājumiem starp AZT, dalībvalstīm, ar kurām tās ir saistītas, un Komisiju, un, ja nepieciešams, ar Eiropas Investīciju banku (EIB).
2. Vajadzības gadījumā AZT organizē dialogu un apspriešanos ar iestādēm un struktūrām, piemēram, ar:
 - (a) kompetentām vietējām un citām publiskām iestādēm;
 - (b) ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem;
 - (c) jebkurām citām atbilstīgām struktūrām, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, piemēram, ar vides aizsardzības partneriem, nevalstiskajām organizācijām un struktūrām, kas veicina vīriešu un sievietes līdztiesību.

11. pants

Sadarbības dalībnieki

1. Sadarbības dalībnieki aizjūras zemēs un teritorijās ir:

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1302/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1082/2006 par Eiropas teritoriālās sadarbības grupu (ETSG) attiecībā uz šādu grupu izveides un darbības precizēšanu, vienkāršošanu un uzlabošanu, OV L 347, 20.12.2013., 303. lpp.

- (a) AZT valsts iestādes;
 - (b) vietējās iestādes AZT;
 - (c) sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, piemēram, sociālās, uzņēmējdarbības, darba devēju un arodbiedrību asociācijas, un vietējās, valsts vai starptautiskās nevalstiskās organizācijas;
 - (d) reģionālās un subreģionālās organizācijas.
2. Dalībvalstis, ar kurām AZT ir saistītas, informē Komisiju par valdības un vietējām iestādēm, kas minētas 1. punkta a) un b) apakšpunktā.

12. pants

Nevalstisko dalībnieku pienākumi

1. Nevalstiskajiem dalībniekiem var būt nozīme informācijas apmaiņā un apspriedēs par sadarbību un jo īpaši, lai sagatavotu un īstenotu sadarbības palīdzību, projektus vai programmas. Tiem var deleģēt finanšu pārvaldības pilnvaras, lai īstenotu šādus projektus vai programmas nolūkā atbalstīt vietējās attīstības iniciatīvas.
2. Nevalstiskos dalībniekus, kuriem ir tiesības piedalīties projektu vai programmu decentralizētajā pārvaldībā, nosaka, vienojoties AZT iestādēm, Komisijai un dalībvalstij, ar kuru AZT ir saistīta, ņemot vērā attiecīgo jautājumu, to pieredzi un darbības jomu. Noteikšanas procesu katrā AZT īsteno kā daļu no plaša dialoga un apspriedēm, kas minētas 10. pantā.
3. Asociācijas mērķis ir veicināt AZT centienus stiprināt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, jo īpaši to izveidi un attīstību, un izstrādāt pasākumus, kas nepieciešami, lai ļautu tām iesaistīties attīstības stratēģiju un programmu izstrādē, īstenošanā un novērtēšanā.

3. NODAĻA

ASOCIĀCIJAS IESTĀŽU SISTĒMA

13. pants

Dialoga pamatprincipi

1. Savienība, AZT un dalībvalstis, ar kurām tās ir saistītas, regulāri iesaistās visaptverošā un politiskā dialogā.
2. Dialogs notiek, pilnībā ievērojot Savienības, AZT un dalībvalstu, ar kurām tās saistītas, attiecīgās institucionālās, juridiskās un finansiālās pilnvaras. Dialogs notiek elastīgi. Tas var būt formāls vai neformāls, atbilstošā līmenī vai formātā un vadīts saskaņā ar 14. pantā minēto satvaru.
3. Dialogs ļauj AZT pilnībā piedalīties asociācijas īstenošanā.
4. Dialogs, cita starpā, pievēršas konkrētiem abpusējas intereses vai vispārīgas nozīmes politiskiem jautājumiem, lai sasniegtu asociācijas mērķus.
5. Dialogs ar Grenlandi jo īpaši rada pamatu plašai sadarbībai un dialogam jomās, kas citstarp attiecas uz enerģētiku, klimata pārmaiņām un vidi, dabas resursiem, tostarp izejvielām un zivju krājumiem, jūras transportu, pētniecību un inovāciju, kā arī uz Arktikas dimensiju minētajos jautājumos.

14. pants
Asociācijas struktūras

1. Asociācija izveido šādas dialoga struktūras:
 - (a) AZT un ES dialoga forums (“AZT un ES forums”) sanāk katru gadu, lai pulcinātu AZT iestādes, dalībvalstu pārstāvjus un Komisiju. Eiropas Parlamenta deputāti, EIB pārstāvji un tālāko reģionu pārstāvji vajadzības gadījumā ir saistīti ar AZT un ES forumu;
 - (b) Komisija, AZT un dalībvalstis, ar kurām tās ir saistītas, regulāri organizē trīspusējas apspriedes. Šīs apspriedes organizē vismaz trīs reizes gadā pēc Komisijas iniciatīvas vai pēc AZT un dalībvalstu, ar kurām tās saistītas, pieprasījuma;
 - (c) savstarpēji vienojoties AZT, dalībvalstīm, ar kurām tās ir saistītas, un Komisijai, darba grupas, kas darbojas kā padomdevējas, izveido, lai asociācijas īstenošanu veiktu tādā veidā, kas ir piemērots apspriežamajiem jautājumiem. Šīs darba grupas var tikties pēc Komisijas, kādas dalībvalsts vai AZT pieprasījuma. Tās nodrošina tehniskas diskusijas par jautājumiem, kas īpaši attiecas uz AZT un dalībvalstīm, ar kurām tās ir saistītas, papildinot darbu, kas ir paveikts AZT un ES forumā un/vai trīspusējās apspriedēs.
2. Komisija vada AZT un ES forumu, trīspusējās apspriedes un darba grupas un nodrošina to sekretariāta darbu.

II DAĻA

SADARBĪBAS JOMAS ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI ASOCIĀCIJAS IETVAROS

1. NODAĻA

VIDES JAUTĀJUMI, KLIMATA PĀRMAIŅAS, OKEĀNI UN KATASTROFU RISKU MAZINĀŠANA

15. pants

Vispārējie principi

Asociācijas kontekstā sadarbība vides, klimata pārmaiņu un katastrofu risku mazināšanas jomā var attiekties uz:

- (a) atbalstu AZT centieniem noteikt un īstenot politiku, stratēģijas, darbības plānus un pasākumus;
- (b) atbalstu AZT centieniem integrēties reģionālajos tīklos un iniciatīvās;
- (c) ilgtspējīgu resursu izmantošanas un resursu efektivitātes veicināšanu un ekonomikas izaugsmes nošķiršanu no vides degradācijas; kā arī
- (d) uz atbalstu AZT centieniem darboties kā reģionāliem sadarbības mezgliem vai izcilības centriem.

16. pants

Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu ilgtspējīga pārvaldība un saglabāšana

Asociācijas kontekstā sadarbība bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu ilgtspējīgas pārvaldības un saglabāšanas jomā var attiekties uz:

- (a) jūras un sauszemes aizsargājamo teritoriju efektīvas pārvaldības izveides veicināšanu un pašreizējo aizsargājamo zonu uzlabotu pārvaldību;
- (b) jūras un sauszemes resursu ilgtspējīgas pārvaldības sekmēšanu, kas palīdz aizsargāt sugas, dzīvotnes un ekosistēmu funkcijas ārpus aizsargājamām teritorijām, it īpaši apdraudētas, viegli ietekmējamas un retas sugas;
- (c) jūras un sauszemes bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas nostiprināšanu:
 - i) risinot ekosistēmu klimata pārmaiņu problēmas plašākā mērogā, saglabājot veselīgu un piemēroties spējīgu ekosistēmu un veicinot “zaļās” un “zilās” infrastruktūras un pieejas, kuras balstītas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu, kas bieži vien sniedz daudzveidīgus labumus;
 - ii) nostiprinot spējas vietējā, reģionālajā un/vai starptautiskā mērogā, veicinot informācijas apmaiņu, zināšanu un paraugprakses apmaiņu starp visām ieinteresētajām personām, ietverot valsts iestādes, zemes īpašniekus, privāto sektoru, pētniekus un pilsonisko sabiedrību;

- iii) stiprinot esošās dabas saglabāšanas programmas un saistītus centienus aizsardzības zonās un ārpus tām;
 - iv) paplašinot zināšanu bāzi un papildinot trūkstošās zināšanas, tostarp nosakot ekosistēmu funkciju un pakalpojumu vērtību;
- (d) reģionālas sadarbības veicināšanu un atvieglošanu, lai pievērstos tādiem jautājumiem kā invazīvas svešzemju sugas vai klimata pārmaiņu ietekme;
 - (e) mehānismu izstrādāšanu, lai līdzsvarotu resursus, tostarp maksājumus par ekosistēmu pakalpojumiem.

17. pants

Ilgtspējīga mežu apsaimniekošana

Asociācijas kontekstā sadarbība ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas jomā var attiekties uz mežu saglabāšanas un ilgtspējīgas apsaimniekošanas veicināšanu, tostarp uz mežu nozīmi vides aizsardzībā pret eroziju un pārtuksnešošanos, un uz apmežošanu un kokmateriālu eksporta pārvaldību.

18. pants

Integrēta piekrastes pārvaldība

Asociācijas kontekstā sadarbība piekrastes integrētas pārvaldības jomā var attiekties uz:

- (a) atbalstu AZT centieniem virzībā uz jūras un piekrastes zonu efektīvu ilgtspējīgu pārvaldību, nosakot stratēģiskas un integrētas pieejas jūras un piekrastes teritoriju plānošanai un pārvaldībai;
- (b) ekonomikas un sociālo darbību, piemēram, zvejniecības un akvakultūras, tūrisma, jūras transporta un lauksaimniecības saskaņošanu ar jūras un piekrastes zonu potenciālu attiecībā uz atjaunojamo enerģiju, izejmateriāliem, vienlaikus ņemot vērā klimata pārmaiņu un cilvēka darbību ietekmi.

19. pants

Okeāni

1. Asociācijas kontekstā sadarbība okeānu starptautiskās pārvaldības jomā var attiekties uz:

- (a) dialoga stiprināšanu par jautājumiem, kas skar kopīgas intereses minētajā jomā;
- (b) zināšanu veicināšanu par jūru un biotehnoloģiju, okeāna enerģiju, jūras uzraudzību, piekrastes zonas pārvaldību un ekosistēmas pieeju pārvaldībā;
- (c) integrētas pieejas veicināšanu starptautiskā līmenī;
- (d) labas pārvaldības, labākās prakses un atbildīgas zvejniecības pārvaldības aktīvu veicināšanu zivju krājumu saglabāšanā un ilgtspējīgā apsaimniekošanā, tostarp attiecībā uz zivju krājumiem, par kuriem ir kopēja interese, un tiem, ko pārvalda reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijas;
- (e) dialogu un sadarbību attiecībā uz zivju krājumu saglabāšanu, tostarp pasākumiem, lai apkarotu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju un efektīvi sadarbotos ar reģionālajām zvejniecības pārvaldības organizācijām un to iekšienē. Dialogs un sadarbība ietver kontroles un inspekcijas shēmas, stimulus un saistības zivsaimniecības un piekrastes vides efektīvākai pārvaldībai ilgtermiņā.

2. Asociācijas kontekstā, nodrošinot saskaņotību un papildināmību ar spēkā esošajiem partnerattiecību nolīgumiem zivsaimniecības nozarē, šā panta 1. punkta d) un e) apakšpunktā minētajai sadarbībai būtu jābalstās uz šādiem principiem:
 - (a) apņemšanās īstenot atbildīgu zvejniecības pārvaldību un zvejas praksi;
 - (b) atturēšanos no pasākumiem vai darbībām, kas ir pretrunā zvejas resursu ilgtspējīgas izmantošanas principiem;
 - (c) ņemot vērā esošos vai iespējamus turpmākus divpusējos zvejniecības partnerības nolīgumus starp Savienību un AZT, Savienības un AZT mērķis ir regulāri savstarpēji apspriesties par dzīvo jūras resursu saglabāšanu un pārvaldību un apmainīties ar informāciju par resursu pašreizējo stāvokli asociācijas attiecīgajās struktūrās, kā noteikts 14. pantā.

20. pants

Ūdens resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

1. Asociācijas kontekstā Savienība un AZT var sadarboties ilgtspējīgas ūdens resursu apsaimniekošanas jomā, izmantojot ūdens resursu politikas izstrādi un institūciju veidošanu, aizsargājot ūdens resursus, piegādājot ūdeni lauku un pilsētu apvidos mājāsaimniecību, rūpniecības vai lauksaimniecības mērķiem, to uzglabājot, veicot ūdens resursu izplatīšanu un pārvaldību, kā arī notekūdeņu apsaimniekošanu.
2. Ūdens piegādes jomā un sanitārijas nozarē tajos apgabalos, kur pakalpojums nav pietiekami nodrošināts, un tajos, kuri ir īpaši pakļauti dabas katastrofu riskam, īpašu uzmanību pievērš dzeramā ūdens piegādes un sanitārijas pakalpojumu pieejamībai, kas dod tiešu ieguldījumu cilvēkresursu attīstībā, uzlabojot veselības stāvokli un paaugstinot produktivitāti.
3. Sadarbība šajās jomās notiek principa, ka pastāvīgā vajadzība paplašināt ūdens apgādes un sanitārijas pamata pakalpojumus lauku un pilsētu iedzīvotājiem jārisina, ņemot vērā vides ilgtspējības aspektus.

21. pants

Atkritumu apsaimniekošana

Asociācijas kontekstā sadarbība atkritumu apsaimniekošanas jomā var attiekties uz vislabākās vides prakses veicināšanu visās darbībās, kas saistītas ar atkritumu apsaimniekošanu, tostarp, atkritumu pārstrādes procesos vai citos reģenerācijas procesos, piemēram, enerģijas atgūšanā un atkritumu apglabāšanā.

22. pants

Enerģētika

Asociācijas kontekstā sadarbība ilgtspējīgas enerģētikas jomā var attiekties uz:

- (a) ilgtspējīgas enerģijas ražošanu, sadali un piekļuvi tai, jo īpaši uz ilgtspējīgas, ar mazoglekļa tehnoloģiju no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas attīstību, veicināšanu, izmantošanu un glabāšanu;
- (b) enerģētikas politiku un noteikumiem, jo īpaši politikas virzienu formulēšanu un noteikumu pieņemšanu, kas garantē pieejamus un ilgtspējīgus enerģijas tarifus;
- (c) energoefektivitāti, jo īpaši energoefektivitātes standartu izstrādi un ieviešanu un energoefektivitātes pasākumu īstenošanu dažādās jomās (rūpniecības, tirdzniecības, publiskajā sektorā un mājāsaimniecībās), kā arī papildu izglītības un izpratnes veicināšanas darbībām;

- (d) transportu, jo īpaši videi nekaitīgu sabiedriskā un privātā transportlīdzekļu, piemēram, hibrīdu, elektrisko vai ar ūdeņradi darbināmu transportlīdzekļu, automobiļu koplietošanas un velotransporta shēmu, popularizēšanu un izmantošanu;
- (e) pilsētu plānošanu un būvniecību, jo īpaši augstu vides kvalitātes standartu un augstas energoefektivitātes veicināšanu un ieviešanu pilsētplānošanā un būvniecībā; un
- (f) tūrismu, jo īpaši pašpietiekamas energoapgādes (kas balstās uz atjaunojamo enerģiju) un/vai zaļā tūrisma infrastruktūru veicināšanu.

23. pants

Izejvielas

Asociācijas kontekstā sadarbība izejvielu, tostarp retzemju elementu jomā var attiekties uz tādas izejvielu nozares attīstības veicināšanu, kas ir ilgtspējīga attiecībā uz visām ar ieguves rūpniecību saistītajām darbībām un kuras mērķis ir:

- (a) panākt resursu efektīvu izmantošanu;
- (b) veicināt reciklēšanu;
- (c) attīstīt un stiprināt vides aizsardzību;
- (d) veicināt videi nekaitīgu apstrādi un izmantošanu;
- (e) stiprināt spējas, apmācību, inovāciju, pētniecību un darījumdarbības pasākumus izejvielu izmantošana un ieguvei vietējā, reģionālā un valsts līmenī.

24. pants

Klimata pārmaiņas

Asociācijas kontekstā sadarbības klimata pārmaiņu jomā mērķis ir atbalstīt AZT iniciatīvas attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņu nelabvēlīgai ietekmei, un var attiekties uz:

- (a) faktu pamatojuma izstrādi; galveno draudu apzināšanu un teritoriālām, reģionālām un/vai starptautiskām darbībām, plāniem vai pasākumiem, lai pielāgotos klimata pārmaiņām vai lai mazinātu to nelabvēlīgo ietekmi;
- (b) atbalstu partnervalstu centieniem ievērot savas saistības attiecībā uz klimata pārmaiņām saskaņā ar Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām;
- (c) pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšanas integrēšanu valsts politikā un stratēģijās;
- (d) statistikas datu un rādītāju izstrādi un noteikšanu, kas ir būtisks līdzeklis politikas izstrādē un īstenošanā; un
- (e) AZT dalības veicināšanu reģionālā un starptautiskā dialogā, lai sekmētu sadarbību, tostarp zināšanu un pieredzes apmaiņu.

25. pants

Katastrofu riska mazināšana

Asociācijas kontekstā sadarbība katastrofu riska mazināšanas jomā var attiekties uz:

- (a) katastrofu novēršanas un gatavības, tostarp prognozēšanas un agrīnās brīdināšanas sistēmu (arī infrastruktūras) izveidi vai uzlabošanu, lai mazinātu katastrofu sekas;

- (b) sīku zināšanu izveidošanu par pakļautību dabas katastrofām un pašreizējām reaģēšanas spējām AZT un reģionos, kuros tās atrodas;
- (c) katastrofu novēršanai paredzēto esošo pasākumu stiprināšanu un sagatavošanos vietējā, valsts un reģionālā līmenī;
- (d) attiecīgo dalībnieku reaģēšanas spēju uzlabošanu, lai tās padarītu koordinētākas, efektīvākas un rezultatīvākas;
- (e) iedzīvotāju izpratnes veicināšanu un informācijas uzlabošanu par pakļautību riskiem, katastrofu novēršanu, sagatavošanos un reaģēšanu to gadījumā, pienācīgu uzmanību veltot personu ar invaliditāti vajadzībām;
- (f) sadarbības stiprināšanu starp galvenajiem dalībniekiem, kas iesaistīti civilajā aizsardzībā; un
- (g) AZT dalības veicināšanu reģionālajās, Eiropas un/vai starptautiskajās struktūrās, lai dažādajiem partneriem būtu iespējams regulārāk apmainīties ar informāciju un ciešāk sadarboties katastrofas gadījumā.

2. NODAĻA

PIEEJAMĪBA

26. pants

Vispārējie mērķi

1. Asociācijas kontekstā pieejamības jomā veicamās sadarbības mērķi ir:
 - (a) nodrošināt AZT lielāku piekļuvi pasaules transporta tīkliem un
 - (b) nodrošināt AZT lielāku piekļuvi informācijas un komunikāciju tehnoloģijām un pakalpojumiem.
2. Sadarbība saistībā ar 1. punktā minēto var attiekties uz:
 - (a) politikas izstrādi un institūciju veidošanu;
 - (b) pārvadājumiem pa autoceļiem, dzelzceļu, gaisu, jūras vai iekšzemes ūdensceļiem un
 - (c) uzglabāšanas iespējām jūras ostās un lidostās.

27. pants

Jūras transports

1. Asociācijas kontekstā sadarbības jūras transporta jomā mērķis ir attīstīt un veicināt rentablus un efektīvus jūras transporta pakalpojumus AZT, un tā var attiekties uz:
 - (a) efektīvu jūras kravu pārvadājumu sekmēšanu par ekonomiski un komerciāli dzīvotspējīgām cenām;
 - (b) AZT lielākas līdzdalības sekmēšanu starptautisko pārvadājumu pakalpojumos;
 - (c) reģionālo programmu veicināšanu;
 - (d) atbalstu vietējā privātā sektora iesaistei kuģniecības darbībās; un
 - (e) infrastruktūras attīstību.
2. Savienība un AZT veicina kuģošanas drošību, apkalpju drošību un piesārņojuma novēršanu.

3. Savienība un AZT veicina drošumu un drošību jūrā, jūras vides aizsardzību un to, lai dzīves un darba apstākļi uz kuģa atbilstu attiecīgajām starptautiskajām konvencijām un ES tiesiskajam regulējumam.

28. pants

Gaisa transports

Asociācijas kontekstā sadarbība gaisa transporta jomā var attiekties uz:

- (a) AZT gaisa transporta nozaru reformu un modernizāciju;
- (b) AZT gaisa transporta nozaru komerciālās dzīvotspējas un konkurētspējas veicināšanu;
- (c) privātā sektora ieguldījumu un līdzdalības veicināšanu; un
- (d) zināšanu un labas uzņēmējdarbības prakses apmaiņas veicināšanu.

29. pants

Gaisa transporta drošums un drošība

Asociācijas kontekstā sadarbības gaisa transporta drošuma un drošības jomā mērķis ir atbalstīt AZT centienus izpildīt attiecīgos ES un starptautiskos standartus un šī sadarbība citstarp var attiekties uz:

- (a) ES aviācijas drošuma sistēmas un – attiecīgos gadījumos – starptautisko standartu ieviešanu;
- (b) lidostu drošības pasākumu īstenošanu un civilās aviācijas iestāžu spēju stiprināšanu, lai tās spētu pārvaldīt visus to kontrolē esošos operatīvās drošības aspektus; un
- (c) infrastruktūru attīstību un cilvēkresursiem.

30. pants

Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pakalpojumi

Asociācijas kontekstā sadarbības informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pakalpojumu jomā mērķis ir stimulēt inovāciju aizjūras zemēs un teritorijās, ekonomikas izaugsmi un uzlabojumus gan privātpersonu, gan uzņēmumu ikdienas dzīvē, tostarp uzlabojot šo pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti. Sadarbība jo īpaši ir vērsta uz to, lai uzlabotu AZT regulatīvās spējas, un tās ietvaros var atbalstīt IKT tīklu un pakalpojumu paplašināšanu, izmantojot šādus pasākumus:

- (a) paredzamas normatīvās vides izveide, kas atbilst tehnoloģiju attīstībai, veicina izaugsmi un inovāciju un sekmē konkurenci un patērētāju aizsardzību;
- (b) dialogs par informācijas sabiedrības politikas dažādajiem aspektiem attiecībā uz informācijas sabiedrības izveides veicināšanu un pārraudzību;
- (c) informācijas apmaiņa par standartiem un sadarbības jautājumiem;
- (d) sadarbības veicināšana IKT pētījumu jomā un uz IKT balstītas pētniecības infrastruktūru jomā;
- (e) pakalpojumu un lietojumu attīstība sfērās ar spēcīgu ietekmi uz sabiedrību.

3. NODAĻA

PĒTNIECĪBA UN INOVĀCIJA

31. pants

Sadarbība pētniecības un inovācijas jomā

Asociācijas kontekstā sadarbība pētniecības un inovācijas jomā var attiekties uz zinātnei, enerģētiku, klimata pārmaiņām, noturību pret katastrofām, uz dabas resursiem, tostarp izejvielām, un dzīvo resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

Tā var aptvert arī tehnoloģijas, tostarp informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, ar mērķi veicināt AZT ilgtspējīgu attīstību un sekmēt AZT kā reģionālu sadarbības mezglu un izcilības centru nozīmi, kā arī to rūpniecības konkurētspēju. Sadarbība jo īpaši var attiekties uz:

- (a) dialogu, koordinēšanu un sinerģijas veidošanu starp AZT un Savienības politiku un iniciatīvām attiecībā uz zinātnei, tehnoloģiju un inovāciju;
- (b) politikas izstrādi un institūciju veidošanu aizjūras zemēs un teritorijās un uz saskaņotām darbībām vietējā, valsts vai reģionālā līmenī, lai attīstītu zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas darbības un to piemērošanu;
- (c) sadarbību starp juridiskām personām no AZT, Savienības, dalībvalstīm un trešām valstīm;
- (d) atsevišķu AZT pētnieku, pētniecības iestāžu un AZT juridisko personu līdzdalību Eiropas pētniecības un inovācijas pamatprogrammās un Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmā (*COSME*), arī iesaistot tos jau atbalstītās šo programmu darbībās ar mērķi nodrošināt pasākumu savstarpēju papildināmību; un
- (e) AZT pētnieku apmācību, starptautisko mobilitāti un pieredzes apmaiņu.

4. NODAĻA

JAUNATNE, IZGLĪTĪBA, APMĀCĪBA, VESELĪBA, NODARBINĀTĪBA, SOCIĀLAIS NODROŠINĀJUMS, PĀRTIKAS NEKAITĪGUMS UN PĀRTIKAS NODROŠINĀJUMS

32. pants

Jaunatne

1. Savienība nodrošina, ka fiziskas personas no AZT, kā definēts 50. pantā, var piedalīties Savienības jaunatnei veltītajās iniciatīvās ar tādiem pašiem nosacījumiem kā dalībvalstu valstspiederīgie.
2. Asociācijas mērķis ir nostiprināt saites starp AZT un Savienībā dzīvojošiem jauniešiem, cita starpā, veicinot AZT jauniešu mācību mobilitāti un veicinot savstarpējo sapratni jauniešu vidū.

33. pants

Izglītība un apmācība

1. Asociācijas kontekstā sadarbība izglītības un apmācības jomā var attiekties uz:

- (a) augstas kvalitātes, iekļaujošas izglītības nodrošināšanu pamatskolās, vidējās un augstākās izglītības līmenī un profesionālās izglītības un apmācības jomā; un
 - (b) atbalstu AZT, nosakot un īstenojot izglītības un profesionālās apmācības politiku.
2. Savienība nodrošina, ka fiziskas personas no AZT, kā noteikts 50. pantā, var piedalīties Savienības iniciatīvās par izglītību un profesionālo izglītību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā dalībvalstu pilsoņi.
 3. Savienība nodrošina, ka izglītības iestādes un institūti no AZT var piedalīties ar izglītību saistītās Savienības sadarbības iniciatīvās ar tādiem pašiem nosacījumiem kā dalībvalstu izglītības un profesionālās mācību iestādes un institūti.

34. pants

Nodarbinātība un sociālā politika

1. Savienība un AZT uztur dialogu nodarbinātības un sociālās politikas jomā, lai veicinātu ekonomikas un sociālo attīstību AZT un veicinātu pienācīgu darbu AZT un reģionos, kuros tās atrodas. Šāda dialoga mērķis ir arī atbalstīt AZT iestāžu centienus izstrādāt politiku un tiesību aktus šajā jomā.
2. Dialogu galvenokārt veido informācijas un labas prakses apmaiņa attiecībā uz politiku un tiesību aktiem nodarbinātības un sociālās politikas jomā, kas ir savstarpējas intereses joma Savienībai un AZT. Šajā ziņā tādās jomās kā, piemēram, prasmju attīstība, sociālā aizsardzība, sociālais dialogs, vienlīdzīgas iespējas, nediskriminācija un pieejamība personām ar invaliditāti, tiek ņemti vērā darba drošības un veselības aizsardzības un citi darba standarti.

35. pants

Sabiedrības veselība, pārtikas nekaitīgums un pārtikas nodrošinājums

Asociācijas kontekstā sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma jomā veiktās sadarbības mērķis ir citstarp mazināt infekcijas un neinfekciozo slimību radītās problēmas un jo īpaši izveidot, stiprināt un uzturēt AZT spēju īstenot epidemioloģisko uzraudzību, pārraudzību, agrīno brīdināšanu, riska novērtēšanu un reaģēt uz nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem, veicot pasākumus, kuros ietilpst:

- (a) pasākumi, lai uzlabotu sagatavotību un reaģēšanas plānošanu ārkārtas situācijām veselības jomā, piemēram, infekcijas slimību uzliesmojumu gadījumā, tostarp īstenojot Starptautiskos veselības aizsardzības noteikumus, nodrošināt sadarbību starp veselības nozari un citām nozarēm, un nepārtraukti nodrošinot kritiski svarīgos pakalpojumus un produktus;
- (b) spēju palielināšana, stiprinot sabiedrības veselības tīklus reģionālā līmenī, kas atvieglo informācijas apmaiņu starp ekspertiem un veicina atbilstošu apmācību, tostarp pārtikas nekaitīguma jomā;
- (c) instrumentu un komunikācijas platformu, tostarp agrīnās brīdināšanas sistēmu izstrāde, kā arī e-mācību programmas, kas pielāgotas AZT konkrētajām vajadzībām;
- (d) pasākumi, lai novērstu un mazinātu ar pārtiku saistītus slimību uzliesmojumus un risinātu pārtikas nekaitīguma un pārtikas nodrošinājuma jautājumus;
- (e) pasākumi, lai ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas ietvaros mazinātu neinfekciozo slimību slogu.

5. NODAĻA

KULTŪRA UN TŪRISMS

36. pants

Apmaiņa un dialogs kultūras jomā

1. Asociācijas kontekstā sadarbība kultūras apmaiņas un dialoga jomā var attiekties uz:
 - (a) AZT pašpaļāvīgu attīstību, kas ir process, kurš vērsts uz cilvēkiem un sakņojas katras tautas kultūrā;
 - (b) atbalstu politikai un pasākumiem, ko pieņēmušas kompetentās AZT iestādes, lai vairotu cilvēkresursus, paaugstinātu cilvēku pašu spējas un veicinātu viņu kultūras identitāti;
 - (c) iedzīvotāju līdzdalību attīstības procesā;
 - (d) kopējas izpratnes veidošanu un labāku informācijas apmaiņu kultūras un audiovizuālajos jautājumos, izmantojot dialogu.
2. Savienības un AZT sadarbības mērķis ir veicināt savstarpēju apmaiņu kultūras jomā, izmantojot:
 - (a) sadarbību starp visu partneru kultūras un radošajām nozarēm;
 - (b) kultūras un radošu darbu un darbinieku aprites veicināšanu starp tām;
 - (c) politikas sadarbību, lai veicinātu politikas izstrādi, inovāciju, auditorijas piesaisti un jaunu darījumsadarbības modeļu izveidi.

37. pants

Sadarbība audiovizuālajā nozarē

1. Asociācijas kontekstā sadarbības audiovizuālajā jomā mērķis ir savstarpēji popularizēt sadarbības pušu audiovizuālos darbus, un tā var ietvert šādas darbības:
 - (a) sadarbību un apmaiņu starp attiecīgajām apraides nozarēm;
 - (b) audiovizuālo darbu apmaiņas veicināšanu;
 - (c) informācijas un viedokļu apmaiņu par audiovizuālo un apraides politiku un tiesisko regulējumu starp kompetentajām iestādēm;
 - (d) pasākumus, lai veicinātu apmeklējumus un piedalīšanos starptautiskos pasākumos otras puses teritorijā, kā arī trešās valstīs.
2. Audiovizuālajiem kopražojumiem ir tiesības gūt labumu no jebkuras shēmas, kuras mērķis ir veicinātu vietēja vai reģionāla rakstura kultūras saturu, kas izveidots Eiropas Savienībā, AZT un dalībvalstīs, ar kurām tās saistītas.

38. pants

Skatuves māksla

Asociācijas kontekstā sadarbība skatuves mākslas jomā var attiekties uz:

- (a) skatuves mākslinieku savstarpējo kontaktu atvieglošanu tādās jomās kā profesionālā apmaiņa un apmācība, tostarp dalība noklausīšanās pasākumos, kultūras tīklu izveide un veicināšana;

- (b) kopdarbu izveides veicināšanu starp vienu vai vairākām Eiropas Savienības dalībvalstīm un vienu vai vairākām AZT; un
- (c) starptautiskā teātra tehnoloģiju standartu izstrādes veicināšanu un teātra skatuves zīmju izmantošanu, tostarp iesaistot attiecīgās standartizācijas iestādes.

39. pants

Kultūras mantojuma un vēstures pieminekļu aizsardzība

Saistībā ar asociāciju materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma un vēstures pieminekļu jomā izvērstās sadarbības mērķis ir dot iespēju veicināt pieredzes un labākās prakses apmaiņu, šim nolūkam:

- (a) atvieglot ekspertu apmaiņu;
- (b) sadarbojoties profesionālās izglītības jomā;
- (c) informējot vietējo sabiedrību; un
- (d) konsultējoties par vēstures pieminekļu un aizsargātu telpu aizsardzību un par tiesību aktiem un to pasākumu īstenošanu, kas saistīti ar kultūras mantojumu, jo īpaši tā integrēšanu sabiedrības dzīvē.

40. pants

Tūrisms

Asociācijas kontekstā sadarbība tūrisma jomā var aptvert:

- (a) ilgtspējīgas tūrisma politikas noteikšanai, pieņemšanai un izvēršanai paredzētus pasākumus;
- (b) ilgtspējīga tūrisma attīstībai un atbalstam paredzētus pasākumus un darbības;
- (c) pasākumus, kuru mērķis ir ilgtspējīgu tūrisma integrēt AZT iedzīvotāju sociālajā, kultūras un saimnieciskajā dzīvē.

6. NODAĻA

CĪŅA PRET ORGANIZĒTO NOZIEDZĪBU

41. pants

Cīņa pret organizēto noziedzību, cilvēku tirdzniecību, seksuālo vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālo izmantošanu, terorismu un korupciju

1. Asociācijas kontekstā sadarbība organizētās noziedzības jomā var ietvert:
 - (a) jauninājumu attīstību un efektīvu policijas un tiesu iestāžu sadarbību, tostarp sadarbību ar citām ieinteresētajām aprindām, piemēram, pilsonisko sabiedrību, cīnoties pret un novēršot organizēto noziedzību, cilvēku tirdzniecību, seksuālo vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālo izmantošanu, terorismu un korupciju; un
 - (b) atbalstu, lai palielinātu AZT politikas efektivitāti, lai novērstu un apkarotu organizēto noziedzību, cilvēku tirdzniecību, seksuālo vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālo izmantošanu, terorismu un korupciju, kā arī visu veidu narkotisko un psihotropo vielu ražošanu, izplatīšanu un tirdzniecību, novērstu un samazinātu narkotiku lietošanu un ar narkotikām saistītos kaitējumus, ņemot vērā starptautisko organizāciju paveikto darbu šajās jomās, cita starpā izmantojot:

- i) apmācību un spēju veidošanu, lai novērstu un apkarotu organizēto noziedzību, tostarp cilvēku tirdzniecību, seksuālo vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālo izmantošanu, terorismu un korupciju;
- ii) preventīvus pasākumus, tostarp atkarīgu narkotiku lietotāju mācības, izglītību un veselības veicināšanu, ārstēšanu un rehabilitāciju, kā arī projektus atkarīgu narkotiku lietotāju reintegrācijai darbā un sociālajā vidē;
- iii) efektīvu izpildes pasākumu izstrādi;
- iv) tehnisku, finansiālu un administratīvu palīdzību attiecībā uz efektīvas politikas un tiesību aktu par cilvēku tirdzniecību izstrādi, jo īpaši informētības veicināšanas kampaņas, nodošanas mehānismus un cietušo aizsardzības sistēmas, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas un pilsonisko sabiedrību;
- v) tehnisku, finansiālu un administratīvu palīdzību saistībā ar profilaksi, ārstēšanu un kaitējuma samazināšanu attiecībā uz narkotiku lietošanu;
- vi) tehnisko palīdzību, lai atbalstītu tiesību aktu izstrādi un politiku attiecībā uz seksuālo vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālo izmantošanu; un
- vii) tehnisko atbalstu un mācības, lai atbalstītu spēju pilnveidošanu un veicinātu atbilstību starptautiskajiem pretkorupcijas standartiem, jo īpaši tiem, kas izklāstīti ANO Pretkorupcijas konvencijā.

2. Asociācijas kontekstā AZT sadarbojas ar Savienību attiecībā uz cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu saskaņā ar 70. pantu.

III DAĻA

TIRDZniecība un ar to saistīta sadarbība

I SADAĻA VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

42. pants

Konkrētie mērķi

Tirdzniecības un ar tirdzniecību saistītās sadarbības starp ES un AZT vispārīgie mērķi ir:

- (a) veicināt AZT ekonomikas un sociālo attīstību, izveidojot ciešas ekonomiskās attiecības starp tām un visu Eiropas Savienību;
- (b) stimulēt AZT efektīvu integrāciju reģionālajās un pasaules ekonomikās un preču un pakalpojumu tirdzniecības attīstību;
- (c) atbalstīt AZT, lai radītu labvēlīgu investīciju klimatu, lai atbalstītu AZT sociālo un ekonomisko attīstību;
- (d) veicināt globālās finanšu sistēmas stabilitāti, integritāti un pārredzamību, kā arī labu pārvaldību nodokļu jomā;
- (e) atbalstīt AZT ekonomiku diversifikācijas procesu;
- (f) atbalstīt AZT spējas izstrādāt un īstenot politiku, kas ir vajadzīga preču un pakalpojumu tirdzniecības attīstībai šajās teritorijās;
- (g) atbalstīt AZT eksporta un tirdzniecības spējas;
- (h) atbalstīt AZT centienus, lai vajadzības gadījumā panāktu AZT vietējo tiesību aktu pieskaņošanu vai atbilstību Eiropas Savienības tiesību aktiem;
- (i) sniegt iespējas mērķtiecīgai sadarbībai un dialogam ar Eiropas Savienību par tirdzniecību un ar to saistītajām jomām.

II SADAĻA

PREČU UN PAKALPOJUMU TIRDZniecībai un DARĪJUMDARBĪBAS VEIKŠANAI PIEMĒROJAMĀIS REŽĪMS

1. NODAĻA

PREČU TIRDZniecības REŽĪMS

43. pants

Noteiktas izcelsmes preču brīva piekļuve tirgum

1. AZT izcelsmes izstrādājumus Savienībā ievieš bez importa nodevas.
2. Noteiktas izcelsmes izstrādājumu jēdziens un ar to saistītās administratīvās sadarbības metodes izklāstītas II pielikumā.

44. pants

Kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu ietekmi

1. AZT izcelsmes izstrādājumu importam Savienība nepiemēro nekādus kvantitatīvus ierobežojumus vai pasākumus ar līdzvērtīgu ietekmi.
2. Šā panta 1. punkts neliedz piemērot importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz sabiedrības morāles vai sabiedriskās kārtības apsvērumiem, uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem.
3. Pirmajā daļā minētos aizliegumus vai ierobežojumus tomēr nedrīkst piemērot tirdzniecībā kā patvaļīgas vai neattaisnojamas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus.

45. pants

AZT pieņemtie pasākumi

1. Attiecībā uz Savienības izcelsmes izstrādājumu importu AZT iestādes var saglabāt vai ieviest tādus muitas nodokļus vai kvantitatīvus ierobežojumus, kādus tās uzskata par vajadzīgiem, ņemot vērā savas attiecīgās attīstības vajadzības.
2. Jomās, uz kurām attiecas šī nodaļa, AZT piešķir Savienībai režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā vislabvēlīgākais režīms, ko piemēro jebkurai tirdzniecības lielvarai, kā definēts 4. punktā.
3. Šā panta 2. punkts neliedz AZT piešķirt konkrētām AZT vai citām jaunattīstības valstīm labvēlīgāku režīmu nekā Savienībai.
4. Šajā sadaļā "tirdzniecības lielvara" ir jebkura attīstīta valsts vai jebkura valsts, kuras procentuālā daļa no pasaules preču eksporta pārsniedz 1 %, vai, neskarot 3. punktā noteikto, jebkuru valstu grupu, kuras pasaules preču eksporta daļa, darbojoties individuāli, kolektīvi vai ekonomiskās integrācijas nolīguma ietvaros, kopā pārsniedz 1,5 %. Šiem aprēķiniem izmanto jaunākos pieejamos PTO oficiālos datus par vadošajiem eksportētājiem pasaules preču tirdzniecībā (neiekļaujot Savienības iekšējo tirdzniecību).
5. AZT iestādes iesniedz Komisijai muitas tarifus un kvantitatīvo ierobežojumu sarakstus, ko tās piemēro saskaņā ar šo lēmumu. AZT iestādes arī paziņo Komisijai par visiem šo pasākumu turpmākiem grozījumiem, tiklīdz tos pieņem.

46. pants

Diskriminācijas aizliegums

1. Savienība nediskriminē atsevišķas AZT, un AZT nediskriminē atsevišķas dalībvalstis.
2. Saskaņā ar 64. pantu šajā lēmumā ietvertu īpašo noteikumu un jo īpaši tā 44. panta 2. punkta, 45. un 48., 49. un 51. panta un 58. panta 3. punkta īstenošana nav uzskatāma par diskrimināciju.

47. pants

Atkritumu pārvietošanas nosacījumi

1. Atkritumu pārvadāšanu starp dalībvalstīm un AZT kontrolē saskaņā ar starptautiskajiem un Savienības tiesību aktiem, jo īpaši Bāzeles konvenciju⁴². Savienība atbalsta uz dabas un

⁴² Bāzeles konvencija par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu, parakstīta 1989. gada 22. martā.

sabiedrības veselības aizsardzību orientētas efektīvas starptautiskas sadarbības izveidošanu un attīstību šajā jomā.

2. Attiecībā uz AZT, kas to konstitucionālā statusa dēļ nav Bāzeles konvencijas Līgumslēdzējas puses, to attiecīgās iestādes paātrina vajadzīgo starptautisko tiesību aktu un administratīvo noteikumu pieņemšanu, lai konkrētajās AZT īstenotu Bāzeles konvencijas noteikumus.
3. Dalībvalstis, ar kurām AZT saistītas, veicina to, lai AZT pieņemtu vajadzīgos iekšējos tiesību aktus un administratīvos noteikumus svarīgo atkritumu un to sūtījumu jomā pieņemto Savienības tiesību aktu īstenošanai.
4. AZT un dalībvalsts, ar kuru tā saistīta, atkritumu eksportam no AZT uz šo dalībvalsti var piemērot savas valsts procedūras. Šādos gadījumos dalībvalsts, ar kuru AZT ir saistīta, paziņo Komisijai par piemērojamiem tiesību aktiem, kā arī par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas skar šādus tiesību aktus.

48. pants

Preferenču pagaidu atcelšana

Ja Komisija uzskata, ka ir pietiekami pamatoti šaubīties par to, ka šis lēmums tiek pareizi īstenots, Komisija sāk apspriesties ar attiecīgo AZT un dalībvalsti, ar kuru minētajai AZT ir īpašas attiecības, lai nodrošinātu šā lēmuma pareizu īstenošanu. Ja apspriešanās nedod savstarpēju pieņemamu risinājumu šā lēmuma īstenošanai, Savienība var uz laiku atsaukt attiecīgās AZT preferenču režīmu saskaņā ar III pielikumu.

49. pants

Aizsargpasākumi un uzraudzības pasākumi

Lai nodrošinātu pareizu šā lēmuma īstenošanu, Savienība var uzņemties uzraudzības pasākumus vai aizsargpasākumus, kas izklāstīti IV pielikumā.

2. NODAĻA

PAKALPOJUMU TIRDZNIECĪBAI UN DARĪJUMDARBĪBAS VEIKŠANAI PIEMĒROJAMĀIS REŽĪMS

50. pants

Definīcijas

Šajā nodaļā:

- (a) „fiziska personas no AZT” ir personas, kas dzīvo AZT un ir kādas dalībvalsts pilsoņi vai kam piešķirts īpašs AZT juridisks statuss. Šī definīcija neskar tiesības, ko piešķir Savienības pilsonība LESD izpratnē;
- (b) “AZT juridiska persona” ir juridiska persona, kas AZT izveidota saskaņā ar attiecīgajā AZT piemērojamiem tiesību aktiem un kuras juridiskā adrese, centrālā administrācija vai galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas šīs AZT teritorijā; ja juridiskajai personai AZT ir tikai juridiskā adrese vai centrālā administrācija, tā nav uzskatāma par AZT juridisko personu, ja vien tā neveic darbības, kas ir faktiski un pastāvīgi saistītas ar šīs zemes vai teritorijas tautsaimniecību;

- (c) attiecīgās definīcijas, kas noteiktas 51. panta 1. punktā minētajos ekonomiskās integrācijas nolīgumos, attiecas uz režīmu starp Savienību un AZT.

51. pants

Vislabvēlīgākais režīms

1. Attiecībā uz pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību un uzņēmumu saimnieciskās darbības:
 - (a) Savienība fiziskām un juridiskām personām no AZT piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā vislabvēlīgākais režīms, ko piemēro līdzīgām fiziskām un juridiskām personām no jebkuras trešās valsts, ar kuru Eiropas Savienība noslēdz vai ir noslēgusi ekonomiskās integrācijas nolīgumu;
 - (b) AZT piešķir Savienības fiziskajām un juridiskajām personām režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā vislabvēlīgākais režīms, ko piemēro līdzīgām fiziskajām un juridiskajām personām, kas pārstāv jebkuru tirdzniecības lielvaru, ar kuru tā ir noslēgusi ekonomiskās integrācijas nolīgumu pēc 2014. gada 1. janvāra.
2. Šā panta 1. punktā paredzētie noteikumi neattiecas uz režīmu, ko piešķir:
 - (a) kāda iekšējā tirgus ietvaros vai saskaņā ar ekonomiskās integrācijas nolīgumu, kas prasa pusēm būtiski saskaņot to tiesību aktus, lai novērstu nediskriminējošus šķēršļus darījumdarbības veikšanai un pakalpojumu tirdzniecībai;
 - (b) tādu pasākumu ietvaros, kas nodrošina kvalifikāciju vai licenču atzīšanu. Tas neskar īpaši uz AZT attiecošos pasākumus saskaņā ar šo pantu;
 - (c) atbilstīgi starptautiskiem nolīgumiem vai kārtībai, kas pilnīgi vai galvenokārt attiecas uz nodokļiem;
 - (d) tādu pasākumu ietvaros, kuros tiek izmantoti vislielākās labvēlības režīma atbrīvojumi, kas uzskaitīti saskaņā ar *GATS* II panta 2. punktu.
3. Nekas šajā lēmumā neliedz ne Savienībai, ne AZT pieņemt vai atstāt spēkā pasākumus, kas pieņemti piesardzības apsvērumu dēļ, tostarp šādu apsvērumu dēļ:
 - (a) ieguldītāju, noguldītāju, apdrošinājuma ņēmēju vai tādu personu aizsardzība, pret kurām finanšu pakalpojuma sniedzējam ir fiduciāri pienākumi; vai
 - (b) Puses finanšu sistēmas integritātes un stabilitātes nodrošināšana.
4. AZT iestādes nolūkā veicināt vai atbalstīt vietējo nodarbinātību var pieņemt noteikumus, lai atbalstītu fiziskas personas un vietējos pasākumus. Šādā gadījumā AZT iestādes paziņo Komisijai par noteikumiem, ko tās pieņem, lai Komisija var informēt par to dalībvalstis.

III SADAĻA AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTAS JOMAS

1. NODAĻA

TIRDZNICĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

52. pants

Vispārīgā pieeja

Tirdzniecības un ar to saistītās sadarbības mērķis asociācijas ietvaros ir veicināt ilgtspējīgu attīstību ekonomikas, sociālajā un vides jomā. Šajā kontekstā AZT iekšzemes vides vai darba tiesības un noteikumi nav jāpazemina, lai veicinātu tirdzniecību vai ieguldījumus.

53. pants

Vides un ar klimata pārmaiņām saistīti standarti tirdzniecībā

1. Tirdzniecības un ar to saistītās sadarbības mērķis asociācijas ietvaros ir uzlabot abpusēju atbalstu starp tirdzniecības un vides politiku un saistībām. Lai sasniegtu šos mērķus, ar tirdzniecību saistītā sadarbība asociācijas ietvaros ņem vērā starptautiskās vides pārvaldības principus un daudzpusējos vides nolīgumus.
2. Ar tirdzniecību saistītās sadarbības mērķis ir atbalsts Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) galīgajiem mērķiem un Parīzes nolīguma īstenošana. Tas var attiekties arī uz sadarbību citos ar tirdzniecību saistītos daudzpusējos nolīgumos vides jomā, piemēram, Konvencijā par tirdzniecību ar apdraudētajām sugām.

54. pants

Darba standarti tirdzniecībā

1. Asociācijas mērķis ir veicināt tirdzniecību tā, lai tā radītu pilnīgu, ražīgu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem.
2. Tiek ievēroti un tiesību aktos un praksē īstenoti starptautiski atzīti svarīgākie nodarbinātības standarti, kas definēti attiecīgajās Starptautiskās darba organizācijas konvencijās. Šādi darba standarti ietver jo īpaši biedrošanās brīvības ievērošanu, tiesības uz koplīguma slēgšanu, visa veida piespiedu vai obligāta darba atcelšanu, bērnu darba smagāko formu izskaušanu, minimālo vecumu un nediskriminēšanu attiecībā uz nodarbinātību. AZT nodrošina efektīvu darba inspekciju, efektīvus pasākumus darba drošības un veselības aizsardzības jomā, kuri ir saskaņā ar attiecīgajām SDO konvencijām, un pienācīgus darba apstākļus visiem, citstarp attiecībā uz algām un ienākumiem, darba laiku un citiem darba nosacījumiem.

55. pants

Ilgtspējīga tirdzniecība zivsaimniecības produktu jomā

Asociācija var ietvert sadarbību ar mērķi veicināt zivju krājumu ilgtspējīgu pārvaldību, kā arī apkarot nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju un ar to saistīto tirdzniecību. Sadarbības mērķis šajā jomā ir:

- (a) veicināt sadarbību starp AZT un reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijām, jo īpaši attiecībā uz kontroles un inspekcijas shēmu attīstību un efektīvu īstenošanu, stimuliem un efektīvu zivsaimniecības un jūras ekosistēmu ilgtermiņa pārvaldības pasākumiem;
- (b) veicināt pasākumu īstenošanu, lai apkarotu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju un ar to saistīto tirdzniecību AZT.

56. pants

Ilgtspējīga kokmateriālu tirdzniecība

Asociācijas kontekstā sadarbības kokmateriālu tirdzniecības jomā mērķis ir veicināt tirdzniecību ar likumīgi iegūtu koksni. Šāda sadarbība var ietvert dialogu par reglamentējošiem pasākumiem, kā arī informācijas apmaiņu par tirgus vai brīvprātīgiem pasākumiem, piemēram, meža sertifikāciju vai zaļā iepirkuma politiku.

57. pants

Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība

1. Asociācijas kontekstā sadarbību tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā var sasniegt:
 - (a) atvieglot un veicinot tirdzniecību un ieguldījumu vides preču un pakalpojumu jomā, tostarp ar vietējo tiesību aktu izstrādes un īstenošanas starpniecību, kā arī tādu preču jomā, kas palīdz uzlabot sociālos apstākļus AZT;
 - (b) veicinot tirdzniecības šķēršļu atcelšanu vai ieguldījumu attiecībā uz precēm un pakalpojumiem, jo īpaši klimata pārmaiņu mazināšanas jomā, piemēram, ilgtspējīga atjaunojamā enerģija un energoefektīvi ražojumi un pakalpojumi, tostarp, pieņemot politikas pamatnostādnes, kas veicina labāko pieejamo tehnoloģiju izmantošanu, un veicinot standartus, kas atbilst vides un ekonomikas vajadzībām un samazina tehniskos šķēršļus tirdzniecībai;
 - (c) veicinot tādu preču tirdzniecību, kas veicina sociālo apstākļu uzlabošanu un videi draudzīgas prakses, tostarp runājot par precēm, uz kurām attiecas brīvprātīgas ilgtspējas nodrošināšanas shēmas, piemēram, godīgas un ētiskas tirdzniecības shēmas, ekomarķējums un sertifikācijas shēmas dabas resursu bāzes produktiem;
 - (d) popularizējot starptautiski atzītus principus un pamatnostādnes atbildīgas uzņēmējdarbības un uzņēmumu sociālās atbildības jomā, rosinot AZT teritorijā darbojošos uzņēmumus tos īstenot un veicot informācijas un paraugprakses apmaiņu.
2. Plānojot un īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt vidi vai darba apstākļus, kas var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumu, Savienība un AZT ņem vērā pieejamo zinātnisko un tehnisko informāciju un attiecīgos starptautiskos standartus, pamatnostādnes vai ieteikumus, ieskaitot piesardzības principu.
3. Savienība un AZT caurskatāmā veidā izstrādā, ievieš un īsteno pasākumus, kuru mērķis ir tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas labā aizsargāt vidi un darba apstākļus.

2. NODAĻA

CITAS AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTAS JOMAS

58. pants

Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte

1. Maksājumiem brīvi konvertējamā valūtā maksājumu bilances norēķinu kontā starp Kopienas un AZT rezidentiem nepiemēro nekādus ierobežojumus.
2. Attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances kapitāla kontā dalībvalstis un AZT iestādes nodrošina brīvu kapitāla aprīti saistībā ar tiešiem ieguldījumiem sabiedrībās, kas izveidotas

saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts, zemes vai teritorijas tiesību aktiem, un nodrošina, ka līdzekļus, ko veido šie ieguldījumi, un visu peļņu, kas no tiem rodas, var saņemt un repatriēt.

3. Savienībai un AZT ir tiesības veikt pasākumus, kas minēti LESD 64., 65., 66., 75. 143., 144. un 215. pantā saskaņā ar tajos paredzētajiem nosacījumiem *mutatis mutandis*.
4. AZT iestādes, attiecīgā dalībvalsts vai Savienība nekavējoties informē viena otru par šiem pasākumiem un iesniedz grafiku to atcelšanai, tiklīdz iespējams.

59. pants

Konkurences politika

AZT pieņem vai uztur spēkā tiesību aktus konkurences jomā, kas attiecas uz visiem uzņēmumiem visās ekonomikas nozarēs un efektīvi risina problēmas, ko rada šādas prakses:

1. horizontāli un vertikāli nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis ir novērst, ierobežot vai izkropļot konkurenci;
2. viena vai vairāku uzņēmumu dominējošā stāvokļa izmantošana;
3. uzņēmumu koncentrācija, kas būtiski kavētu efektīvu konkurenci, jo īpaši, radot vai nostiprinot dominējošu stāvokli; un
4. atbalsts, ko AZT piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem, ciktāl tam ir ievērojama negatīva ietekme uz tirdzniecību vai ieguldījumiem.

60. pants

Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība

1. Jānodrošina piemērots un efektīvs intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības līmenis, tostarp šo tiesību piemērošanas pasākumi, vajadzības gadījumā saskaņā ar visaugstākajiem starptautiskajiem standartiem, lai mazinātu traucējumus un šķēršļus divpusējai tirdzniecībai.
2. Asociācijas kontekstā sadarbība šajā jomā var attiekties uz tiesību aktu un noteikumu sagatavošanu attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un izpildi, šādu tiesību ļaunprātīgas izmantošanas no tiesību subjektu puses un šo tiesību pārkāpšanas no konkurentu puses novēršanu un atbalstu reģionālajām intelektuālā īpašuma organizācijām, kas iesaistītas izpildē un aizsardzībā, tostarp personāla apmācību.

61. pants

Tehniskie šķēršļi tirdzniecībai

Asociācija var ietvert sadarbību tehnisko noteikumu jomā attiecībā uz precēm, standartizāciju, atbilstības novērtēšanu, akreditāciju, tirgus uzraudzību un kvalitātes nodrošināšanu, lai novērstu nevajadzīgus tehniskos šķēršļus tirdzniecībai starp Savienību un AZT un samazinātu atšķirības šajās jomās.

62. pants

Patērētāju aizsardzības politika, patērētāju veselības aizsardzība un tirdzniecība

Asociācijas kontekstā sadarbība patērētāju aizsardzības politikas patērētāju veselības aizsardzības un tirdzniecības jomā var ietvert tiesību aktu un noteikumu sagatavošanu patērētāju aizsardzības politikas un patērētāju veselības aizsardzības jomā, lai izvairītos no nevajadzīgiem tirdzniecības šķēršļiem.

63. pants

Sanitārie un fitosanitārie pasākumi

Asociācijas kontekstā sadarbības sanitāro un fitosanitāro pasākumu jomā mērķis ir:

- (a) atvieglot tirdzniecību starp ES un AZT kopumā un starp AZT un trešām valstīm, vienlaikus aizsargājot cilvēku, dzīvnieku un augu veselību vai dzīvību saskaņā ar PTO Līgumu par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu ("PTO SFS līgums");
- (b) risināt ar tirdzniecību saistītās problēmas, ko rada sanitārie un fitosanitārie pasākumi;
- (c) nodrošināt pārredzamību attiecībā uz sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kas piemērojami tirdzniecībai starp Savienību un AZT;
- (d) veicināt pasākumu saskaņošanu ar starptautiskajiem standartiem saskaņā ar PTO SFS nolīgumu;
- (e) atbalstīt AZT efektīvu dalību organizācijās, kas nosaka sanitāros un fitosanitāros standartus;
- (f) veicināt apspriešanās ar un apmaiņu starp AZT un Eiropas iestādēm un laboratorijām;
- (g) izveidot un uzlabot AZT tehniskās spējas, lai īstenotu un uzraudzītu sanitāros un fitosanitāros pasākumus;
- (h) veicināt tehnoloģiju nodošanu un ātru informācijas apmaiņu sanitāro un fitosanitāro pasākumu jomā.

64. pants

Protekcionalisma pasākumu aizliegums

1. nodaļas un šīs nodaļas noteikumus neizmanto kā patvaļīgas diskriminācijas vai tirdzniecības slēptas ierobežošanas līdzekļus.

3. NODAĻA

MONETĀRIE UN NODOKĻU JAUTĀJUMI

65. pants

Nodokļa atbrīvojuma klauzula

1. Neskarot 66. panta noteikumus, vislielākās labvēlības režīmu, kas piešķirts saskaņā ar šo lēmumu, nepiemēro nodokļu priekšrocībām, kuras dalībvalstis vai AZT iestādes piešķir vai nākotnē piešķirs, pamatojoties uz līgumiem par nodokļu dubultuzlikšanas novēršanu vai citiem nodokļu noteikumiem, vai vietējiem spēkā esošiem nodokļu likumiem.
2. Šā lēmuma noteikumus nevar uzskatīt par tādiem, kas liedz pieņemt vai īstenot jebkādas pasākumus, kuru mērķis ir izvairīties no nodokļu nemaksāšanas vai krāpšanas, ņemot vērā noteikumus līgumos par nodokļu dubultuzlikšanas novēršanu vai citos nodokļu noteikumos, vai vietējos spēkā esošos nodokļu likumos.
3. Šā lēmuma noteikumi neliedz attiecīgajām kompetentajām iestādēm piemērot atšķirīgus nodokļu tiesību aktus nodokļu maksātājiem, kas atšķiras pastāvīgās dzīvesvietas vai kapitāla ieguldījuma vietas ziņā.

Nodokļu un muitas režīms Savienības finansētiem līgumiem

1. AZT piemēro līgumiem, ko finansē ar Savienības nodokļu un muitas režīmiem, kas nav mazāk labvēlīgi par tiem, ko tās piemēro dalībvalstij, ar kuru AZT ir saistīta, vai dalībvalstīm, kurām ir piešķirts vislielākās labvēlības režīms, vai starptautiskām attīstības organizācijām, ar kurām tām ir attiecības, atkarībā no tā, kurš režīms ir vislabvēlīgākais.
2. Neskarot 1. punktu, Savienības finansētiem līgumiem piemēro šādus režīmus:
 - (a) saņēmējā AZT līgumiem nepiemēro zīmognodevas vai reģistrācijas nodevas vai nodevas ar līdzvērtīgu ietekmi, ja šādas maksas jau pastāv vai nākotnē tiks ieviestas; tomēr šādus līgumus reģistrē saskaņā ar AZT spēkā esošajiem tiesību aktiem, un par to var iekasēt sniegtajam pakalpojumam atbilstošu maksu;
 - (b) peļņu un/vai ienākumus no līgumu izpildes apliek ar nodokļiem saskaņā ar saņēmējas AZT iekšējiem nodokļu noteikumiem, ja to fizisko personu vai juridisko personu, kas gūst peļņu un/vai ienākumus, pastāvīgā uzņēmējdarbības vieta ir šajā AZT, vai ja līguma izpildei vajadzīgi vairāk nekā seši mēneši;
 - (c) uzņēmumi, kuriem būvdarbu līgumu izpildes vajadzībām jāieved iekārtas, pēc pašu vēlēšanās izmanto pagaidu ieviešanas sistēmu, kā attiecībā uz šādām iekārtām noteikts saņēmējas AZT tiesību aktos;
 - (d) profesionālas iekārtas, kas nepieciešamas pakalpojumu līgumā noteikto uzdevumu izpildei, uz laiku ievieš saņēmējā AZT bez fiskāliem, ieviedmuitas un muitas nodokļiem un citiem maksājumiem ar līdzvērtīgu ietekmi, ja šie nodokļi un maksājumi neveido atlīdzību par sniegtajiem pakalpojumiem;
 - (e) ievedumus saskaņā ar piegādes līgumiem ievieš saņēmējā AZT bez muitas nodokļiem, ieviedmuitas, nodevām vai citiem maksājumiem ar līdzvērtīgu ietekmi. Līgumu par izejvielu un materiālu piegādi, kuru izcelsme ir attiecīgajā AZT, slēdz, pamatojoties uz ražotāja cenu, kam var pieskaitīt tādus iekšējos nodokļus, kas var būt piemērojami šiem materiāliem AZT;
 - (f) degviela, eļļošanas līdzekļi un ogleņražā saistvielas un visi materiāli, ko izmanto, pildot līgumus par darbu izpildi, uzskatāmi par tādiem, kas pirkti vietējā tirgū, un tiem piemēro nodokļu režīmu saskaņā ar saņēmējā AZT spēkā esošiem tiesību aktiem;
 - (g) no muitas nodokļiem vai ieviedmuitas, nodevām un citiem maksājumiem ar līdzvērtīgu ietekmi saskaņā ar saņēmējas AZT spēkā esošiem tiesību aktiem atbrīvo personiskās lietošanas un mājāsaimniecības priekšmetus, kas importēti ar nolūku, lai tos izmantotu fiziskas personas, kuras veic darba līgumā definētus uzdevumus, un viņu ģimenes locekļi, izņemot personas, kas pieņemtas darbā uz vietas.
3. Visiem līgumiskajiem jautājumiem, kas nav ietverti 1. un 2. punktā, piemēro attiecīgās AZT tiesību aktus.

4. NODAĻA

TIRDZniecības spēju attīstība

67. pants

Vispārīgā pieeja

Lai nodrošinātu, ka AZT gūst maksimālo labumu no šā lēmuma noteikumiem un ka tās var piedalīties ar labākajiem iespējamiem nosacījumiem Savienības iekšējā tirgū, kā arī reģionālajā, apakšreģionu un starptautiskajā tirgū, asociācijas mērķis ir sekmēt AZT tirdzniecības spējas:

- (a) palielinot AZT ekonomikas noturību, paļaušanos uz pašu spēkiem un konkurētspēju, dažādojot piedāvājumu un paaugstinot AZT preču un pakalpojumu vērtību un apjomu, kā arī stiprinot AZT spēju piesaistīt privātos ieguldījumus saimnieciskās darbības dažādās nozarēs;
- (b) uzlabojot sadarbību preču un pakalpojumu tirdzniecības un nodibinājumu jomā starp AZT un kaimiņos esošajām valstīm.

68. pants

Tirdzniecības dialogs, sadarbība un spēju attīstība

Asociācijas kontekstā tirdzniecības dialoga, sadarbības un spēju attīstības iniciatīvas var ietvert:

- (a) AZT spēju stiprināšanu, lai definētu un īstenotu politiku, kas vajadzīga preču un pakalpojumu tirdzniecības attīstībai;
- (b) AZT centienu veicināšanu attiecībā uz piemērotu tiesisko, regulatīvo un institucionālo sistēmu, kā arī vajadzīgo administratīvo procedūru, ieviešanu;
- (c) privātā sektora attīstības, jo īpaši MVU, veicināšanu;
- (d) tādu tirgus un ražojumu attīstības, tostarp produktu kvalitātes uzlabošanas veicināšanu;
- (e) cilvēkresursu un profesionālo prasmju attīstības sekmēšanu, kas attiecas uz tirdzniecību ar precēm un pakalpojumiem;
- (f) uzņēmējdarbības starpnieku spēju pilnveidošanu sniegt AZT uzņēmumiem pakalpojumus, kas attiecas uz to eksporta darbību, piemēram, tirgus izpēti;
- (g) tādas uzņēmējdarbības vides, kas veicina ieguldījumu, veicināšanu.

5. NODAĻA

SADARBĪBA FINANŠU PAKALPOJUMU UN NODOKĻU JAUTĀJUMOS

69. pants

Sadarbība starptautisko finanšu pakalpojumu jomā

Lai veicinātu pasaules finanšu sistēmas stabilitāti, integritāti un pārredzamību, asociācija var ietvert sadarbību starptautisko finanšu pakalpojumu jomā. Šāda sadarbība var attiekties uz:

- (a) ieguldītāju un citu finanšu pakalpojumu patērētāju efektīvu un atbilstīgu aizsardzību;

- (b) nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu un apkarošanu;
- (c) sadarbības veicināšanu starp dažādiem finanšu sistēmas dalībniekiem, tostarp regulatoriem un uzraudzības iestādēm;
- (d) neatkarīgu un efektīvu mehānismu izveidi, lai veiktu finanšu pakalpojumu uzraudzību.

70. pants

Starptautiskie standarti finanšu pakalpojumu jomā

Savienība un AZT pieliek vislielākās pūles, lai nodrošinātu, ka to teritorijā īsteno un piemēro starptautiski saskaņotus standartus attiecībā uz regulējumu un uzraudzību finanšu pakalpojumu jomā, un attiecībā uz izvairīšanās no nodokļu maksāšanas apkarošanu. Šādi starptautiski saskaņoti standarti cita starpā ir Bāzeles Komitejas "Pamatprincipi attiecībā uz banku efektīvu uzraudzību", Starptautiskās apdrošināšanas uzraudzības iestāžu asociācijas "Apdrošināšanas galvenie principi", Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas "Vērtspapīru regulējuma mērķi un principi", ESAO "Nolīgums par informācijas apmaiņu nodokļu jautājumos", G20 „Paziņojums par pārredzamību un informācijas apmaiņu nodokļu jomā”, Finanšu stabilitātes padomes “Finanšu iestāžu efektīvu noregulējuma režīmu galvenie atribūti”.

AZT pieņem vai uztur tiesisko regulējumu, lai novērstu savu finanšu sistēmu izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un terorisma finansēšanai, jo īpaši ņemot vērā šīs jomas instrumentus un tajā darbojošās starptautiskas struktūras, piemēram, Finanšu darbību darba grupas “Starptautiskos standartus cīņai pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu” (“*FATF* ieteikumi”).

Ja Eiropas Komisija pieņem lēmumus, ar ko pilnvaro dalībvalsti noslēgt nolīgumu ar kādu AZT par līdzekļu pārvedumiem starp AZT un dalībvalsti, ar kuru tā ir saistīta, šie pārvedumi ir uzskatāmi par līdzekļu pārvedumiem Savienības teritorijā saskaņā ar Līdzekļu pārskaitījumu regulu (ES) 2015/847 un attiecīgā AZT nodrošina atbilstību minētās regulas noteikumiem.

Šis pants neskar Finanšu regulas 155. pantu.

71. pants

Sadarbība nodokļu jautājumos

Savienība un AZT atzīst un apņemas efektīvi īstenot labas pārvaldības principus nodokļu jomā, tostarp globālos standartus attiecībā uz pārredzamību un informācijas apmaiņu, taisnīgu nodokļu politiku un minimālos standartus cīņai ar nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu. Tās veicinās labu pārvaldību nodokļu jomā, uzlabos starptautisko sadarbību nodokļu jomā un atvieglos nodokļu ieņēmumu iekasēšanu.

IV DAĻA

SADARBĪBA FINANŠU JOMĀ

1. NODAĻA

PRINCIPI

72. pants

Finanšu resursi

Savienība palīdz sasniegt asociācijas vispārīgos mērķus, nodrošinot:

- (a) adekvātus finanšu resursus un pienācīgu tehnisko palīdzību, lai stiprinātu AZT spējas formulēt un īstenot stratēģiskus satvarus un tiesiskos regulējumus;
- (b) ilgtermiņa finansējumu, lai veicinātu privātā sektora izaugsmi;
- (c) attiecīgā gadījumā saskaņā ar šo lēmumu noteiktās darbības var veicināt arī ar citām Savienības programmām, ja vien ar maksājumiem netiek segtas vienas un tās pašas izmaksas. Šā lēmuma īstenošanas ietvaros var veicināt arī citās Savienības programmās paredzētos pasākumus, ja vien ar maksājumiem netiek segtas vienas un tās pašas izmaksas. Šādos gadījumos darba programmā, kas attiecas uz šīm darbībām, nosaka, kuri noteikumi ir piemērojami.

73. pants

Budžets

- 1. Programmas finansējums tās īstenošanai laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam ir EUR 500 000 000 pašreizējās cenās;
- 2. Orientējošais 1. punktā minētās summas sadalījums ir izklāstīts I pielikumā.
- 3. Summa, kas minēta 1. punktā, neietekmē to, kā tiek piemēroti noteikumi, kas paredz elastību Regulā [jaunā Daudzgaļu finanšu shēmas regula], [Regulā (ES) Nr. [...]] un Finanšu regulā.

74. pants

Definīcijas

Šajā daļā piemēro šādas definīcijas:

- (a) "plānojamais atbalsts" ir neatmaksājams atbalsts, kas AZT piešķirts, lai finansētu teritoriālas, reģionālas un intrareģionālas stratēģijas un prioritātes, kas noteiktas plānošanas dokumentos;
- (b) "plānošana" ir organizēšanas, lēmumu pieņemšanas un indikatīvu finanšu resursu piešķiršanas process, kas paredzēts, lai daudzgaļu laikposmā šā lēmuma II daļā minētā jomā īstenotu darbību asociācijas mērķu sasniegšanai un tādējādi veicinātu AZT ilgtspējīgu attīstību.
- (c) "plānošanas dokuments" ir dokuments, kurā izklāstītas atsevišķu AZT stratēģijas, prioritātes un pasākumi un tas, kā AZT mērķi un uzdevumi to ilgtspējīgai attīstībai izmantojami kā efektīvs un rezultatīvs līdzeklis asociācijas mērķu sasniegšanai;

- (d) "attīstības plāni" ir tādu saskaņotu pasākumu kopums, kurus nosaka un finansē tikai aizjūras zemes un teritorijas saskaņā ar pašu noteiktiem politikas virzieniem un attīstības stratēģijām, un par kuriem panākta vienošanās starp AZT un dalībvalsti, ar kuru tā ir saistīta;
- (e) "teritoriāls piešķirums" ir summa, kas piešķirta atsevišķām AZT plānojamajam atbalstam, lai finansētu plānošanas dokumentos noteiktās teritoriālās stratēģijas un prioritātes;
- (f) "reģionāls piešķirums" ir summa, kas piešķirta plānojamajam atbalstam, lai finansētu reģionālās sadarbības stratēģijas vai prioritātes, kas ir kopīgas vairākām AZT un izklāstītas plānošanas dokumentos;
- (g) "intrareģionāls piešķirums" ir summa reģionāla piešķiruma ietvaros, kura piešķirta plānojamajam atbalstam, lai finansētu intrareģionālās sadarbības stratēģijas un prioritātes, iesaistot vismaz vienu AZT un vienu vai vairākus tālākos reģionus, kas minēti LESD 349. pantā, un/vai vienu vai vairākas ĀKK valstis un/vai vienu vai vairākas kaimiņvalstis vai teritorijas, kas nav ĀKK valstis.

75. pants

Finansiālās sadarbības principi

1. Savienības finansiālā atbalsta pamatā ir partnerības, līdzatbildības, teritoriālo sistēmu saskaņošanas, papildināmības un subsidiaritātes princips.
2. Darbības, ko finansē saskaņā ar šo lēmumu, var būt plānojama vai neplānojama atbalsts.
3. Savienības finansiālais atbalsts:
 - (a) jāīsteno, pienācīgi ievērojot AZT attiecīgās ģeogrāfiskās, sociālās un kultūras iezīmes, kā arī to īpašo potenciālu;
 - (b) jānodrošina tā, ka resursu plūsmas īsteno regulāri un paredzami;
 - (c) elastīgs un pielāgots katras AZT situācijai; un
 - (d) jāveic, pilnībā ņemot vērā katra partnera attiecīgās institucionālās, juridiskās un finansiālās pilnvaras.
4. Attiecīgās AZT iestādes ir atbildīgas par īstenošanas darbībām, neskarot Komisijas pilnvaras, lai nodrošinātu pareizu finanšu pārvaldību Savienības līdzekļu izmantošanā.

2. NODAĻA

ĪPAŠI NOTEIKUMI FINANSIĀLAJAI SADARBĪBAI

76. pants

Priekšmets un darbības joma

Saskaņā ar stratēģiju un prioritātēm, ko vietējā vai reģionālā līmenī noteikusi attiecīgā AZT, finanšu atbalstu var piešķirt:

- (a) nozaru politikai un reformām, kā arī ar tām saskanīgiem projektiem;
- (b) institucionālajai attīstībai, spēju veidošanai un vides aspektu integrācijai;
- (c) tehniskā palīdzība.

77. pants
Spēju attīstība

1. Finansiālais atbalsts cita starpā var dot ieguldījumu, lai atbalstītu AZT, attīstot nepieciešamās spējas, lai noteiktu, īstenotu un pārraudzītu teritoriālās un/vai reģionālās stratēģijas un darbības, nolūkā sasniegt vispārējos mērķus sadarbības jomās, kas minētas II un III daļā.
2. Savienība atbalsta AZT centienus izstrādāt ticamus statistikas datus par šīm jomām.
3. Savienība var atbalstīt aizjūras zemes un teritorijas to centienos uzlabot savu makroekonomisko rādītāju salīdzināmību.

78. pants
Tehniskā palīdzība

1. Pēc Komisijas iniciatīvas Savienības finansējums var segt izdevumus, kas saistīti ar lēmuma īstenošanu un tā mērķu sasniegšanu, tostarp ar administratīvo atbalstu šādai īstenošanai nepieciešamajām sagatavošanas, turpmākajām, uzraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas darbībām, kā arī izdevumus galvenajā mītnē un Savienības delegācijās saistībā ar programmai nepieciešamo administratīvo atbalstu un saskaņā ar šo lēmumu finansēto darbību pārvaldībai, tostarp informācijas un komunikācijas pasākumiem, kā arī korporatīvajām informācijas tehnoloģiju sistēmām.
2. Pēc AZT iniciatīvas pētījumus vai tehniskās palīdzības pasākumus var finansēt saistībā ar plānošanas dokumentos ietverto darbību īstenošanu. Komisija var pieņemt lēmumu finansēt šādu darbību vai nu no plānojamā atbalsta vai no tehniskās sadarbības pasākumiem paredzētā finansējuma.

3. NODAĻA

FINANSIĀLĀS SADARBĪBAS ĪSTENOŠANA

79. pants
Vispārējie principi

Ja vien šajā lēmumā nav noteikts citādi, Savienības finansiālo atbalstu īsteno saskaņā ar mērķiem un principiem, kas noteikti šajā lēmumā, Finanšu regulā un [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulā], jo īpaši II sadaļas I nodaļā, izņemot 13. pantu, 14. panta 1. un 4. punktu un 15. pantu, III nodaļā, izņemot 21. panta 1. punktu, 2. punkta a) un b) apakšpunktu un 3. punktu, un V nodaļā, izņemot 31. panta 1., 4., 6. un 9. punktu un 32. panta 3. punktu. Šā lēmuma 80. pantā noteikto procedūru nepiemēro [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulas] 21. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētajos gadījumos.

80. pants
Daudz gadu indikatīvo programmu, darbības plānu un pasākumu pieņemšana

Komisija saskaņā ar šo lēmumu “vienoto programmdokumentu” veidā pieņem daudz gadu indikatīvās programmas, kā minēts [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulas] 12. pantā, kopā ar attiecīgajiem [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulas] 19. pantā minētajiem rīcības plāniem un pasākumiem saskaņā ar šā lēmuma 88. panta 5. punktā minēto pārbaudes procedūru. Minēto procedūru piemēro arī

[Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulas] 14. panta 3. punktā minētajām pārskatīšanām, ar kurām var ievērojami mainīt daudzgadu indikatīvo programmu saturu.

Attiecībā uz Grenlandi [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulas] 19. pantā minētos rīcības plānus un pasākumus var pieņemt atsevišķi no daudzgadu indikatīvajām programmām.

81. pants

Tiesības uz teritoriālo finansējumu

1. AZT valsts iestādēm ir tiesības uz finansiālu atbalstu, kas paredzēts šajā lēmumā.
2. Vienojoties attiecīgajām AZT iestādēm, šādām personām vai iestādēm ir arī tiesības uz finansiālo atbalstu, kas paredzēts šajā lēmumā:
 - (a) vietējām, valstu un/vai reģionālām valsts vai daļēji valsts aģentūrām, departamentiem vai AZT vietējām iestādēm un īpaši to finanšu iestādēm un attīstības bankām;
 - (b) AZT un reģionālo grupu sabiedrībām un uzņēmumiem;
 - (c) dalībvalsts sabiedrībām un uzņēmumiem, lai tie papildus pašu ieguldījumam varētu uzņemt produktīvus projektus AZT teritorijā;
 - (d) AZT vai Savienības finanšu starpniekiem, kas veicina un finansē privātos ieguldījumus AZT; un
 - (e) decentralizētas sadarbības dalībniekiem un citiem nevalstiskiem dalībniekiem no AZT un Savienības, lai viņiem dotu iespēju īstenot ekonomikas, kultūras, sociālus un izglītības projektus un programmas AZT decentralizētas sadarbības ietvaros, ko paredz šā lēmuma 12. pants.

82. pants

Tiesības uz reģionālo finansējumu

1. Reģionālu piešķirumu var izmantot darbībām, kas sniedz labumu un attiecas uz:
 - (a) divām vai vairākām AZT neatkarīgi no to atrašanās vietas;
 - (b) AZT un Eiropas Savienībai kopumā;
 - (c) divām vai vairākām AZT neatkarīgi no to atrašanās vietas un vismaz vienai no turpmāk minētajām pusēm:
 - i) LESD 349. pantā minētajiem tālākajiem reģioniem;
 - ii) vienu vai vairākām ĀKK valstīm un/vai vienu vai vairākām kaimiņvalstīm vai teritorijām, kas nav ĀKK valstis;
 - iii) vienu vai vairākām reģionālajām organizācijām, kuru locekles ir AZT;
 - v) vienu vai vairākām vienībām, iestādēm vai citām struktūrām no vismaz vienas AZT, kuras ir ETSG locekles saskaņā ar šā lēmuma 8. pantu, vienu vai vairākiem tālākajiem reģioniem un vienu vai vairākām kaimiņvalstīm, kas ir ĀKK valstis un/vai valstīm vai teritorijām, kas nav ĀKK valstis.
2. 74. pantā minētā reģionālā piešķiruma ietvaros intrareģionālu piešķirumu var izmantot darbībām, kas sniedz labumu un attiecas uz:

- (a) vienu vai vairākām AZT un vienu vai vairākiem tālākajiem reģioniem, kas minēti LESD 349. pantā;
 - (b) vienu vai vairākām AZT un vienu vai vairākām ĀKK kaimiņvalstīm un/vai vienu vai vairākām kaimiņvalstīm vai teritorijām, kas nav ĀKK valstis;
 - (c) vienu vai vairākām AZT, vienu vai vairākiem tālākajiem reģioniem un vienu vai vairākām ĀKK valstīm un/vai valstīm vai teritorijām, kas nav ĀKK valstis;
 - (d) divām vai vairākām reģionālajām organizācijām, kuru locekles ir AZT;
 - (e) vienu vai vairākām vienībām, iestādēm vai citām struktūrām no vismaz vienas AZT, kuras ir ETSG locekles saskaņā ar šā lēmuma 8. pantu, vienu vai vairākiem tālākajiem reģioniem un vienu vai vairākām kaimiņvalstīm, kas ir ĀKK valstis un/vai valstīm vai teritorijām, kas nav ĀKK valstis.
3. Finansējums, lai nodrošinātu ĀKK valstu, tālāko reģionu un citu valstu un teritoriju līdzdalību AZT reģionālajās sadarbības programmās, papildina tos līdzekļus, kas piešķirti AZT saskaņā ar šo lēmumu.
 4. ĀKK valstu, tālāko reģionu un citu valstu līdzdalību programmās, kas izveidotas saskaņā ar šo lēmumu, paredz tikai ar nosacījumu, ka:
 - (a) pastāv līdzvērtīgi noteikumi attiecīgo Savienības programmu ietvaros vai attiecīgajās finansēšanas programmās trešām valstīm un teritorijām, uz kurām neattiecas Savienības programmas; un
 - (b) tiek ievērots proporcionalitātes princips.

83. pants

Tiesības piedalīties citās Savienības programmās

1. Fiziskās personas no AZT, kā noteikts 50. pantā un, attiecīgā gadījumā, attiecīgās valsts un/vai privātās iestādes un institūcijas AZT, ir tiesīgas piedalīties Savienības programmās un saņemt no tām finansējumu saskaņā ar programmu noteikumiem un mērķiem un iespējamajiem režīmiem, kas piemērojami dalībvalstī, ar kuru AZT ir saistīta.
2. AZT ir arī tiesības uz atbalstu saskaņā ar Savienības programmām un instrumentiem sadarbībai ar citām valstīm, piemēram, [Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulu], saskaņā ar attiecīgo programmu noteikumiem, mērķiem un pasākumiem.
3. AZT katru gadu, sākot no 2022. gada, paziņo Komisijai par šādu dalību Savienības programmās.

84. pants

Ziņojumu sniegšana

Komisija izvērtē virzību, kas panākta, īstenojot finansiālā atbalsta sniegšanu AZT saskaņā ar šo lēmumu, un katru gadu, sākot no 2022. gada, iesniedz Padomei ziņojumu par attiecīgās finansiālās sadarbības īstenošanu un rezultātiem. Šo ziņojumu nosūta Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

85. pants
Finanšu kontroles

1. AZT uzņemas galveno atbildību par Savienības līdzekļu finanšu uzraudzību. Ja vajadzīgs, finanšu uzraudzību īsteno, saskaņojot to ar dalībvalsti, ar kuru AZT ir saistīta, atbilstoši valsts likumdošanai.
2. Komisijas pienākumi ir:
 - a) nodrošināt, ka attiecīgajā AZT vadības un kontroles sistēmas darbojas pareizi, lai nodrošinātu, ka Kopienas līdzekļi tiek izmantoti pareizi un efektīvi; un
 - b) pārkāpumu gadījumā nosūtīt ieteikumus vai pieprasīt korektīvus pasākumus, lai novērstu pārkāpumus un labotu visas atklātās pārvaldības nepilnības.
3. Pamatojoties uz administratīvu vienošanos, Komisija, AZT un vajadzības gadījumā dalībvalsts, ar kuru tās ir saistītas, sadarbojas, tiekoties reizi gadā vai reizi divos gados, lai koordinētu programmas, metodoloģijas un kontroļu īstenošanu.
4. Attiecībā uz finanšu korekcijām:
 - a) attiecīgā AZT ir atbildīga pirmām kārtām par finansiālu pārkāpumu atklāšanu un novēršanu;
 - b) tomēr, ja attiecīgajā AZT ir nepilnības un ja tā nespēj labot situāciju, un samierināšanas mēģinājumi ir neveiksmīgi, Komisija rīkojas, lai samazinātu vai anulētu atlikumu no kopējiem piešķirumiem, kas atbilst plānošanas dokumenta finansēšanas lēmumam.

V DAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

86. pants

Pilnvaru deleģēšana Komisijai

Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 87. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar ko groza II, III un IV pielikumu, lai ņemtu vērā tehnoloģiju attīstību un izmaiņas tiesību aktos muitas un tirdzniecības jomā.

Lai nodrošinātu, ka tiek efektīvi novērtēta ar šo lēmumu panāktā virzība uz tās mērķu sasniegšanu, Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 87. pantu, lai grozītu I pielikuma 3. pantu nolūkā vajadzības gadījumā pārskatīt vai papildināt rādītājus un papildināt šo lēmumu ar noteikumiem par uzraudzības un novērtēšanas satvara izveidi.

87. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt šīs regulas 86. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz piecu gadu laikposmu no 2021. gada 1. janvāra. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.
3. Padome jebkurā laikā var atsaukt 86. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo Padomei.
5. Saskaņā ar 86. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divu mēnešu laikā no dienas, kad minētais akts paziņots Padomei, Padome nav izteikusi iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām Padome ir informējusi Komisiju par savu lēmumu neizteikt iebildumus. Pēc Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

88. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja (AZT komiteja). Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011⁴³ nozīmē.
2. Piemērojot II pielikuma 10. panta 6. punktu un 16. panta 8. punktu, Komisijai palīdz Muitas kodeksa komiteja, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr.

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu, OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.

952/2013⁴⁴ 285. panta 1. punktu. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.

3. Piemērojot III pielikuma 2. pantu un IV pielikuma 5. un 6. pantu, Komisijai palīdz komiteja, kas izveidota ar Padomes Regulas (EK) Nr. 260/2009⁴⁵ 4. panta 1. punktu. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
4. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.
5. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.
6. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantu saistībā ar tās 4. pantu.
7. Ja komitejas atzinums jāsaņem rakstiskā procedūrā, minēto procedūru izbeidz, nepanākot rezultātu, ja atzinuma sniegšanas termiņā tā nolemj komitejas priekšsēdētājs vai to pieprasa vienkāršs komitejas locekļu vairākums.

89. pants

Informācija, komunikācija un publicitāte

1. Saskaņā ar šo lēmumu piešķirtā Savienības finansējuma saņēmēji atzīst Savienības finansējuma izcelsmi un nodrošina tā redzamību, jo īpaši darbību un to rezultātu popularizēšanā, sniedzot dažādām auditorijām, tostarp plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrībai, mērķorientētu informāciju, kas ir konsekventa, lietderīga un samērīga.
2. Saistībā ar programmu, tās darbībām un rezultātiem Komisija rīko informācijas un komunikācijas pasākumus. Programmai piešķirtie finanšu resursi veicina arī Savienības politisko prioritāšu korporatīvo komunikāciju sabiedrībai, ciktāl šīs prioritātes saistītas ar 3. pantā minētajiem mērķiem.

90. pants

Eiropas Ārējās darbības dienesta klauzula

Šo regulu piemēro saskaņā ar Padomes Lēmumu 2010/427/ES⁴⁶.

91. pants

Atcelšana un pārejas noteikumi

1. Padomes Lēmumu 2013/755/ES ar šo atceļ no 2021. gada 1. janvāra.
2. Šis lēmums neskar attiecīgo darbību turpināšanu vai grozīšanu — līdz to slēgšanai — saskaņā ar padomes Lēmumu 2013/755/ES, ko attiecīgajām darbībām turpina piemērot līdz to slēgšanai.
3. No programmas finansējuma var segt arī izdevumus par tehnisko un administratīvo palīdzību, kas ir vajadzīga, lai nodrošinātu pāreju starp programmu un pasākumiem, kuri pieņemti saskaņā ar iepriekšējo programmu – Padomes Lēmumu 2013/755/ES.

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.

⁴⁵ Padomes Regulu (EK) Nr. 260/2009 (2009. gada 26. februāris) par kopējiem importa noteikumiem, OV L 84, 31.3.2009., 1. lpp.

⁴⁶ Padomes Lēmums 2010/427/ES (2010. gada 26. jūlijs), ar ko nosaka Eiropas Ārējās darbības dienesta organizatorisko struktūru un darbību, OV L 201, 3.8.2010., 30. lpp.

4. Vajadzības gadījumā apropriācijas 78. pantā paredzēto izdevumu segšanai varētu iekļaut budžetā pēc 2027. gada, lai nodrošinātu līdz 2027. gada 31. decembrim nepabeigto darbību pārvaldību.

92. pants
Stāšanās spēkā

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Briselē,

Padomes vārdā –
Priekšsēdētājs

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

- 1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums
- 1.2. Attiecīgā(-s) rīcībpolitikas joma(-s) (*programmu kopums*)
- 1.3. Priekšlikuma/iniciatīvas būtība
- 1.4. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums
- 1.5. Ilgums un finansiālā ietekme
- 1.6. Plānotie pārvaldības veidi

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

- 2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi
- 2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma
- 2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

- 3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas
- 3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem
 - 3.2.1. *Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem*
 - 3.2.2. *Paredzamā ietekme uz administratīvajām apropriācijām*
 - 3.2.3. *Trešo personu iemaksas*
- 3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Lēmums par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (“Lēmums par aizjūras asociāciju”)

1.2. Attiecīgā(-ās) rīcībpolitikas joma(-as) (*programmu kopums*)

Lēmumā ir apvienots esošais Lēmums par aizjūras asociāciju (2013/755/ES) un esošais Lēmums par Grenlandi (2014/137/ES).

Attiecīgā politikas joma:

15. Ārējā darbība

15.05. Aizjūras zemes un teritorijas (tostarp Grenlande)

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

jaunu darbību

jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu/sagatavošanas darbību⁴⁷

spēkā esošas darbības turpināšanu

vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu /jaunu darbību

1.4. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.4.1. *Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēšanas grafiks*

Šā instrumenta ilgtermiņa mērķis ir veicināt AZT ekonomikas un sociālo attīstību un izveidot ciešas ekonomiskās attiecības starp tām un visu Savienību. Asociācija tiecas sasniegt šo mērķi īstermiņā, uzlabojot AZT konkurētspēju, stiprinot AZT izturētspēju, samazinot to ekonomisko un ekoloģisko neaizsargātību un veicinot sadarbību starp tām un citiem partneriem.

1.4.2. *Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai papildināmība. Šā punkta izpratnē “Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība” ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.*

Eiropas līmeņa rīcības pamatojums (*ex ante*)

Aizjūras zemes un teritorijas (AZT) ir asociētas ar Eiropas Savienību kopš 1958. gada, kad spēkā stājās Romas Līgums. AZT asociācijas ar Savienību pamats ir konstitucionālās attiecības, kas šīm zemēm un teritorijām ir ar minētajām trim dalībvalstīm. AZT nav daļa no Savienības muitas teritorijas un neietilpst iekšējā tirgū. Turklāt lielākā daļa AZT saskaras ar īpašām problēmām, kas saistītas ar to lielumu, atrašanās vietu, ģeogrāfisko nošķirtību un ierobežoto ekonomisko bāzi. Ņemot vērā minēto, ES pēdējās desmitgadēs ir finansējusi EAF teritoriālās un reģionālās programmas AZT – visnesenākais finansiālais atbalsts tika virzīts ar 11. EAF starpniecību, un to būtu jāturpina sniegt arī turpmāk.

⁴⁷

Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā.

Grenlande 1985. gadā pēc referendumā izstājās no ES un kļuva par AZT. Izstāšanās līguma ietvaros ar Dāniju un Grenlandi (Līgums par Grenlandi) Grenlande saņēma kompensāciju par ES finansējuma zaudēšanu saistībā ar Nolīgumu par zveju. Padome 2006. gadā nolēma izveidot īpašu instrumentu, lai atbalstītu Grenlandes attīstību papildus Nolīgumam par zveju pēc tam, kad bija samazināta finansiālā kompensācija Grenlandei.

ES pieeja attiecībā uz turpmākiem pasākumiem savstarpējo attiecību jomā bija vērsta uz savstarpēji izdevīgu sadarbību ar AZT un Grenlandi un uzsvēra tām būtiskās prioritātes, piemēram, to konkurētspējas uzlabošanu, izturētspējas stiprināšanu, to neaizsargātības mazināšanu un sadarbības veicināšanu starp AZT un to reģionālajiem, Eiropas un starptautiskajiem partneriem.

ES var nodrošināt pievienoto vērtību, kuras pamatā ir ar ES instrumentu palīdzību virzīto līdzekļu summa, salīdzinoši elastīgi pārvaldības veidi un līdzekļu pieejamības paredzamība visā DFS periodā.

ES ir liela pieredze AZT nepieciešamās un interesējošās svarīgās jomās (piemēram, reģionālā kohēzija, ekonomiskā integrācija, klimata pārmaiņas), tostarp tajās jomās, kurās tās politika izrādījusies veiksmīga (piemēram, īpašās zināšanas pārtikas nodrošinājuma jomā, kas gūtas, piemērojot kopējo lauksaimniecības politiku). Dažās jomās, kurās dalībvalstis ir nolēmušas nerīkoties vai kurās to rīcībai ir kavēkļi, ES joprojām ir galvenais vai reizēm pat vienīgais dalībnieks, kas var iejaukties.

ES pasaules mērogā pārstāv tās deleģācijas, kas nodrošina plašu informācijas tīklu par norisēm, ar ko saskaras valstis un reģioni visā pasaulē. Tādējādi ES tiek pastāvīgi informēta par jaunām vajadzībām un problēmām un var attiecīgi pārdalīt resursus. Papildināmība starp ES darbību un dalībvalstu veiktajām darbībām pastāv un pieaug. Tas pastiprina politisko dialogu un sadarbību, kas ir arvien notiek, veicot kopīgu plānošanu ar dalībvalstīm.

ES spēj arī papildināt dalībvalstu veiktās darbības saistībā ar potenciāli bīstamām situācijām vai tad, ja iejaukšanās izmaksā īpaši dārgi, piemēram, klimata pārmaiņu radītās krīzes situācijās, ar kurām AZT sastopas bieži.

Sagaidāmā Savienības radītā pievienotā vērtība (*ex post*):

Paredzamajai pievienotajai vērtībai, ko radīs jaunais Lēmums par aizjūras asociāciju, vajadzētu izrietēt no ārējās finansēšanas instrumentu vidusposma novērtējuma secinājumiem. Attiecībā uz AZT un Grenlandi tika secināts, ka abi instrumenti atbilst mērķim un ka asociācija ar AZT un partnerība ar Grenlandi ir devusi rezultātus dažādos izvērtētajos parametros (efektivitātes ziņā utt.). Paredzams, ka līdz ar ierosināto instrumentu šī pozitīvā tendence tiks turpināta.

Konkrētāk, ņemot vērā AZT īpatnības un to īpašās attiecības ar ES, jauns, visas AZT aptverošs finanšu instruments nodrošinās:

vienotu pārvaldību — visām AZT finansējums tiks piešķirts no viena avota (budžeta), tādējādi tiks radīta sinerģija plānošanā un īstenošanā;

kopīgu mērķu konsolidāciju;

tiesiskā regulējuma vienkāršošanu un saskaņošanu;

lielāku redzamību AZT kā grupai.

Ierosinātajā juridiskais instrumentā tiek ņemta vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības 2019. gada 29. martā, kas faktiski būs notikusi, 2021. gada 1. janvārī beidzoties pārejas periodam, un tādējādi tas neattiecas uz Lielbritānijas AZT.

1.4.3. *Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas*

11. EAF un Lēmuma par Grenlandi vidusposma novērtējums:

11. EAF un AZT – laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam un atbilstoši Lēmumam par aizjūras asociāciju AZT ir pieejami trīs finansējuma avoti: 11. EAF, ES budžets (princips par tiesībām pretendēt uz visām ES programmām un instrumentiem, tostarp, piemēram, Attīstības sadarbības instrumenta (ASI) tematiskajām sadaļām) un EIB. Saskaņā ar 11. EAF AZT piešķirtā atbalsta summa ir 364,5 miljoni EUR.

Finansiālais atbalsts AZT neaprobežojas tikai ar EAF plašo mērķi izskaust nabadzību, jo asociācijas starp AZT un ES mērķis ir “veicināt valstu un teritoriju ekonomikas un sociālo attīstību un izveidot ciešas ekonomiskās attiecības starp tām un Savienību kopumā”. No 11. EAF Aizjūras zemēs un teritorijās atbalstītās jomas aptver plašu politikas spektru, īpaši koncentrējoties uz vidi, bioloģisko daudzveidību, pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu, atjaunojamiem energoresursiem, izglītību, telesakariem/digitālo savienojamību un tūrismu. Tika konstatēts, ka 11. EAF ir svarīgs un efektīvs instruments, lai atbalstītu ES un AZT asociācijas mērķus. Tomēr dažas AZT regulāri iestājas par vienkāršākām plānošanas un īstenošanas procedūrām, argumentējot ar to, ka to administratīvās spējas ir ierobežotas. Turklāt līdz šim nav pietiekami izmantoti esošie noteikumi par reģionālās sadarbības veicināšanu starp dažādu kategoriju reģionālajiem dalībniekiem (AZT, ĀKK valstīm un tām kaimiņos esošajiem tālākajiem reģioniem un/vai valstīm, kas nav ĀKK jaunattīstības valstis).

Lēmums par Grenlandi: Lēmums, ar ko laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam 217,8 miljoni EUR tiek piešķirti pamatā esošajai budžeta atbalsta programmai, kas atbilst 31 miljonam EUR gadā, ir galvenais ES finanšu instruments un sniedz tiesisko regulējumu ES budžetā, veidojot pamatu attiecībām starp ES un Grenlandi. Tas papildina Lēmumu par aizjūras asociāciju. Vēl Lēmums par Grenlandi papildina Zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumu un 2014. gada Kopīgo deklarāciju par attiecībām starp ES un Grenlandi. Lēmuma par Grenlandi mērķis ir saglabāt ciešas un noturīgas saiknes starp partneriem, vienlaikus veicinot Grenlandes ilgtspējīgu attīstību. Divi galvenie mērķi ir sniegt atbalstu Grenlandei tās galveno problēmu risināšanā (jo īpaši tās ekonomikas dažādošanai) un palielināt Grenlandes administrācijas spējas formulēt un īstenot valsts politikas nostādnes. Pamatā esošajā Grenlandes ilgtspējīgas attīstības plānošanas dokumentā 2020.–2014. gadam ir atbalstīti Lēmuma par Grenlandi mērķi panākt gudru izaugsmi, veicot ieguldījumus izglītībā un pētniecībā, un iekļaujošu izaugsmi, nodrošinot pienācīgu izglītību lielākai iedzīvotāju daļai, lai tādējādi garantētu darbvietas, samazinātu nabadzību un izveidotu stabilu pamatu ekonomikas izaugsmei.

Budžeta atbalsta programmas izglītībai rezultāti liecina par pozitīvu virzību, jo 2016. gadā lielākā daļa mērķu (74,12 %) bija sasniegti vai pārsniegti. Tomēr izvērtēt Lēmuma par Grenlandi ietekmi uz ekonomikas mērķiem ir izrādījies sarežģītāk, jo tā ir ilgtermiņa ietekme un tādēļ nav uzreiz pamanāma. Tomēr ir vērojamas pozitīvas tendences saistībā ar jaunu nozaru attīstību (piemēram, ieguves rūpniecība), uzlabojas izglītības pabeigšanas rādītāji un palielinās valdības spēja formulēt ilgtermiņa politiku. Turklāt nepārtrauktais formālais un neformālais politikas dialogs ir sekmējis savstarpēju sapratni starp partneriem un spēcīgu sadarbību tādās svarīgās

jomās kā, piemēram, Arktikas jautājumos – Grenlande ir iekļauta ES 2016. gada Arktikas politikas tvērumā un atbalsta ES pieteikumu par novērotāja statusu Arktikas Padomē. Sagaidāms, ka šādas tendences turpināsies arī pēc 2020. gada un pat attīstīsies tālāk.

Lēmums par Grenlandi nodrošina “mērķim atbilstošu” instrumentu, kas Eiropas Savienībai un Grenlandei ļaus turpināt padziļināt attiecības un sadarbību arī pēc 2020. gada.

LESD 198. un 199. pantā minētie asociēšanas ar AZT, tostarp Grenlandi, mērķi paredz visaptverošu partnerību, kas aptver institucionālu satvaru un tirdzniecības noteikumus un iekļauj daudzas sadarbības jomas, kā arī pamatprincipus, kas attiecas uz Savienības finansiālo atbalstu AZT. Lai to panāktu, ir vajadzīgs plašs un tālejošs juridisks instruments.

Ņemot vērā AZT īpatnības un to īpašās attiecības ar ES, jauns finanšu instruments, kas attiecas uz visām AZT, aptverot gan politisko, gan tiesisko regulējumu un nosakot to, kā īstenojama sadarbība, nodrošinās efektivitāti, kopīgo mērķu konsolidāciju un saskaņotību, kā arī labāku redzamību aizjūras zemēm un teritorijām kā grupai. Priekšlikumā ir paredzēta elastīga un katras AZT situācijai pielāgota pieeja.

1.4.4. Saderība un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Atjauninātā Lēmuma par aizjūras asociāciju mērķis ir nodrošināt pilnīgu papildināmību ar svarīgākajiem tiesību aktiem laikposmam pēc 2020. gada, jo īpaši ar šādiem:

Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments – lai nodrošinātu saskaņotību un efektivitāti, šajā lēmumā (izņemot gadījumus, kad norādīts citādi) tiks piemēroti Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta īstenošanas, novērtēšanas un uzraudzības noteikumi. Regulas projektā paredzēts, ka AZT būs tiesības pretendēt uz dalību tematiskajās programmās atbilstoši šai regulai un ātras reaģēšanas pasākumu 3. pīlāram. Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulā un atjauninātajā Lēmumā par aizjūras asociāciju iekļauts arī noteikums, kas dod iespēju izveidot intrareģionālās iniciatīvas starp AZT, partnervalstīm un ES tālākajiem reģioniem;

reģionālās politikas regulējums – atjauninātais Lēmums par aizjūras asociāciju un ierosinātās reģionālās politikas regulas projekts tika izstrādāti ar mērķi stiprināt noteikumus par labu tādu intrareģionālu iniciatīvu izveidei, kurās būtu iesaistītas AZT, partnervalstis un ES tālākie reģioni;

citas ES politikas jomas un programmas – AZT joprojām varēs pretendēt uz dalību visos ES politikas pasākumos un programmās, izņemot, ja attiecīgajā regulējumā norādīts citādi. Tāpēc tās var pretendēt uz dalību “Erasmus +”, “Apvārsnis 2020”, *COSME* utt.

1.5. Ilgums un finansiālā ietekme

- ierobežota ilguma priekšlikums/iniciatīva
- Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.–[DD.MM.]GGGG.
- finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām – no GGGG. līdz GGGG. gadam, uz maksājumu apropriācijām – no GGGG. līdz GGGG. gadam.
- beztermiņa priekšlikums/iniciatīva

Īstenošana ar uzsākšanas periodu no 2021. gada.

1.6. Plānotie pārvaldības veidi⁴⁸

- Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**:
 - ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās;
 - ko veic izpildaģentūras
 - Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm
 - Netieša pārvaldība**, kurā budžeta īstenošanas uzdevumi uzticēti:
 - trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām;
 - starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);
 - EIB un Eiropas Investīciju fondam;
 - Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām;
 - publisko tiesību subjektiem;
 - privāttiesību subjektiem, kas veic valsts pārvaldes uzdevumus, ja tie sniedz pienācīgas finanšu garantijas;
 - struktūrām, kuru darbību reglamentē dalībvalsts privāttiesības, kurām ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuras sniedz pienācīgas finanšu garantijas;
 - personām, kurām ir uzticēts veikt īpašas darbības KĀDP jomā, kāda tā paredzēta Līguma par Eiropas Savienību V sadaļā, un kuras ir noteiktas attiecīgā pamataktā.

Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, iedaļā "Piezīmes" sniedziet papildu informāciju.

Piezīmes

Ārējiem izdevumiem ir nepieciešama iespēja pēc vajadzības un kā nolemts īstenošanas laikā, izmantot visus paredzētos pārvaldības veidus

⁴⁸ Skaidrojumus par pārvaldības veidiem un atsauces uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļvietnē: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt periodiskumu un nosacījumus.

Komisijas uzraudzības un novērtēšanas sistēmās arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta rezultātiem. Tajās tiek iesaistīti iekšējie darbinieki, kā arī īstenošanas partneri un neatkarīgi eksperti.

Projektu vadītāji delegācijās un galvenajā mītnē nepārtraukti pārrauga projektu un programmu īstenošanu, izmantojot īstenošanas partneru sniegto informāciju regulārās ziņošanas ietvaros un pēc iespējas veicot arī apmeklējumus uz vietas. Iekšējā uzraudzība sniedz vērtīgu informāciju par darba gaitu; tā palīdz vadītājiem konstatēt radušās un potenciālās problēmas un novērst tās.

Turklāt tiek slēgti līgumi ar neatkarīgiem ārējiem ekspertiem, lai novērtētu Eiropas Savienības ārējo darbību rezultātus, izmantojot trīs dažādas sistēmas. Šie novērtējumi veicina pārskatatbildību un uzlabo joprojām notiekošos pasākumus; pamatojoties uz iepriekšēju pieredzi, tajos arī tiek sniegti ieteikumi turpmākajai politikai un pasākumiem.

Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta regulā ierosinātos uzraudzības un ziņošanas noteikumus izmantos saistībā ar AZT instrumentu (jaunā Lēmuma par aizjūras asociāciju 84. pants).

Komisija izvērtē panākumus, kas gūti, īstenojot Savienības ārējās finansēšanas pasākumus, un reizi gadā, sākot no 2021. gada, iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei gada ziņojumu par finansēto darbību īstenošanu; šo ziņojumu iesniedz arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

Turklāt visi Komisijas iekšējās uzraudzības (piem., *ROM*), vērtēšanas un ziņošanas rīki būs piemērojami atjauninātajam Lēmumam par aizjūras asociāciju pēc 2020. gada.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma(-s)

2.2.1. *Ierosinātā(-o) pārvaldības veida(-u), finansējuma apgūšanas mehānisma, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums*

Īstenošanas metodes

Attiecībā uz pārvaldības veidiem nav paredzētas būtiskas izmaiņas, un Komisijas dienestu un īstenošanas dalībnieku iepriekšējās programmās gūtā pieredze palīdzēs nodrošināt labākus rezultātus nākotnē.

Saskaņā ar šo lēmumu finansējamo darbību īstenošanu tieši pārvaldīs Komisija no galvenās mītnes un/vai to uzticēs Savienības delegācijām un izmantos netiešas pārvaldības metodes, ko veiks kāda no jaunās Finanšu regulas 62. panta 1. punktā uzskaitītajām vienībām, lai labāk īstenotu lēmuma mērķus.

Attiecībā uz netiešo pārvaldību, kā noteikts jaunās Finanšu regulas 154. pantā, šādām vienībām ir jānodrošina augsts ES finanšu interešu aizsardzības līmenis, kas līdzvērtīgs tam, ko īsteno saskaņā ar tiešo pārvaldību. *Ex ante* pīlāra novērtējumu par vienību sistēmām un procedūrām veiks saskaņā ar proporcionalitātes principu un pienācīgi ņemot vērā pasākuma būtību un saistītos finanšu riskus. Ja tas vajadzīgs īstenošanai vai ja darbības pārskatos tikušas paustas atrunas, tiks noteikti un īstenoti

rīcības plāni, paredzot īpašus riska mazināšanas pasākumus. Turklāt īstenošanu var papildināt atbilstīgi Komisijas noteikti uzraudzības pasākumi.

Iekšējās kontroles struktūra

Šis iekšējais kontroles/pārvaldības process ir izstrādāts tā, lai būtu iespējams pienācīgi pārliecināties, ka ir sasniegti tās darbību efektivitātes un lietderības mērķi, kā arī par tās finanšu pārskatu ticamību un atbilstību attiecīgajiem tiesību aktu un procesuālajiem noteikumiem.

Efektivitāte un lietderīgums

Lai nodrošinātu savu darbību efektivitāti un lietderību (un mazinātu augsto riska līmeni ārējā atbalsta vidē), papildus visiem Komisijas mēroga Stratēģiskās politikas un plānošanas procesa elementiem, iekšējās revīzijas vides un citām Komisijas iekšējās kontroles sistēmas prasībām Komisija arī turpmāk visos savos instrumentos izmantos individuāli izstrādātu atbalsta pārvaldības sistēmu, kuras sastāvā ietilpst šādi elementi:

- lielākās ārējās palīdzības daļas pārvaldības nodošana uz vietas esošajām Savienības delegācijām;
- nepārprotami un oficiāli pārskatatbildības noteikumi (no Komisijas kredītrīkotāja ar tieši deleģētām pilnvarām (ģenerāldirektora)), izmantojot pastarpināto deleģēšanu no galvenā biroja kredītrīkotāja ar pastarpināti deleģētām pilnvarām (direktora) līdz delegācijas vadītājam;
- regulāra informācijas sniegšana no Savienības delegācijām galvenajai mītnei (ārējās palīdzības pārvaldības ziņojumi), tostarp delegācijas vadītāja apstiprinātas ikgadējās ticamības deklarācijas sniegšana;
- apmācības programma galvenās mītnes un delegāciju darbiniekiem;
- ievērojams galvenās mītnes/delegācijas atbalsts un norādījumi (tostarp ar interneta starpniecību);
- regulāri pārraudzības apmeklējumi delegācijās reizi 3–6 gados;
- projekta un programmas cikla pārvaldības metodoloģija, tostarp: kvalitātes veicināšanas līdzekļi intervences izveidei, tās izpildes metode, finansēšanas mehānisms, pārvaldības sistēma, īstenošanas partneru izvērtēšana un atlase u. tml.; programmas un projekta pārvaldības, pārraudzības un ziņošanas instrumenti efektīvas īstenošanas vajadzībām, tostarp regulāra projektu ārējā uzraudzība, ko veic projekta īstenošanas vietā; un būtiski novērtēšanas un revīzijas komponenti.
- Vienkāršošanu centīsies panākt, paplašinot vienkāršoto izmaksu iespēju izmantošanu un savstarpēju palāušanu uz partnerorganizāciju veikto revīzijas darbu. Arī turpmāk tiks piemērota riska ziņā diferencētas kontroles pieeja atbilstīgi pamatā esošajiem riskiem.

Finanšu pārskati un grāmatvedība

Dienesti, kas veic īstenošanu, arī turpmāk ievēros visaugstākos grāmatvedības uzskaites un finanšu pārskatu standartus, izmantojot Komisijas uzkrājumu grāmatvedības uzskaites sistēmu (ABAC), kā arī konkrētos ārējā atbalsta

instrumentus, piemēram, ārējo attiecību Kopējo informācijas sistēmu (CRIS) un tai sekojošo OPSYS sistēmu.

Atbilstības kontroles paņēmieni, ko piemēro, lai pārbaudītu atbilstību attiecīgajiem tiesību aktu un procesuālajiem noteikumiem, ir izklāstīti 2.3. punktā (krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi).

2.2.2. *Informācija par konstatētajiem riskiem un iekšējo kontroles sistēmu(-ām), kas izveidotas, lai tos mazinātu*

Riska vide

Šajā instrumentā paredzētās palīdzības operatīvo vidi raksturo šādi riski — instrumenta mērķi netiek īstenoti, nepietiekami optimāla finanšu pārvaldība un/vai neatbilstība piemērojamiem noteikumiem (likumības un pareizības kļūdas):

- ekonomiska/politiska nestabilitāte un/vai dabas katastrofa var apgrūtināt un aizkavēt intervences pasākumu plānošanu un īstenošanu, jo īpaši nestabilās valstīs;
- institucionālās un administratīvās kapacitātes trūkums partnervalstīs var apgrūtināt un aizkavēt intervences pasākumu plānošanu un īstenošanu;
- ģeogrāfiski izklīdēti projekti un programmas (kas tiek īstenotas daudzās valstīs/teritorijās/reģionos) var radīt ar loģistiku/resursiem saistītas uzraudzības problēmas, jo īpaši apgrūtināt pasākumu pārbaudi uz vietas;
- iespējamo partneru/saņēmēju daudzveidība ar atšķirīgām iekšējās kontroles struktūrām un spējām var sadrumstalojot tos resursus, kas Komisijai pieejami pasākumu īstenošanas atbalstīšanai un uzraudzībai, un tādējādi samazināt to efektivitāti un lietderību;
- pieejamo datu par ārējā atbalsta rezultātiem un ietekmi/valsts attīstības plāna īstenošanu partnervalstīs nepietiekama kvalitāte un daudzums var ierobežot Komisijas spēju ziņot un atskaitīties par rezultātiem;

2.2.3. *Kontroles izmaksu lietderības aplēse (attiecība “kontroles izmaksas ÷ attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtība”) un paredzamais kļūdas riska līmenis (maksājuma un darbības beigu datumā).*

Iekšējās kontroles / pārvaldības izmaksas ir aptuveni 4 % no paredzētās gada vidējās summas, proti, no 12,78 miljardiem EUR, ko plānots piešķirt kopējām (darbības un administratīvajām) saistībām izdevumu portfeli, kurš tiek finansēts no ES vispārējā budžeta 2021.-2027. gadam. Kontroles izmaksu aprēķins attiecas tikai uz Komisijas izdevumiem, izņemot dalībvalstis vai pilnvarotās vienības. Pilnvarotās vienības par līdzekļu pārvaldīšanu var ieturēt līdz pat 7 %, ko varētu daļēji izmanto kontroles mērķiem.

Šajās pārvaldības izmaksās iekļautas visas izmaksas, kas rodas saistībā ar galvenās mītnes un delegāciju darbiniekiem, infrastruktūru, ceļošanu, apmācību, uzraudzību, novērtēšanas un revīzijas līgumiem (tostarp izmaksas, kas saistītas ar saņēmēja pasūtīto novērtēšanu un revīziju).

Pārvaldības / operatīvo darbību izmaksu daļu ar laiku varētu samazināt saskaņā ar uzlabotiem un vienkāršotiem jaunā instrumenta noteikumiem, balstoties uz izmaiņām, kas ieviestas ar jauno Finanšu regulu. Galvenie ieguvumi saistībā ar šīm pārvaldības izmaksām rodas politikas mērķu izpildes, efektīvas un lietderīgas resursu izmantošanas un stingru preventīvo rentabilitātes pasākumu īstenošanas un citu

pārbažu veidā, kas paredzētas, lai nodrošinātu tiesisku un regulāru līdzekļu izmantošanu.

Lai gan ar portfeli saistīto pārvaldības pasākumu un atbilstības pārbažu būtību un mērķus uzlabos arī turpmāk, šīs izmaksas vispārēji ir vajadzīgas, lai efektīvi un produktīvi sasniegtu attiecīgo instrumentu mērķus ar minimālu neatbilstības risku (nepārsniedzot 2 % atlikušo kļūdu). Šie riski ir ievērojami mazāki nekā riski, kas saistīti ar iekšējās kontroles mehānismu atcelšanu vai apjoma samazināšanu šajā augstas riska pakāpes jomā.

Riska, ka netiks nodrošināta atbilstība piemērojamajiem noteikumiem, paredzamais līmenis.

Instrumenta atbilstības mērķis ir saglabāt neatbilstības riska vēsturisko līmeni (kļūdas līmeni), proti, vispārējo paliekošo kļūdas “neto” līmeni (nosaka par vairākiem gadiem pēc visu plānoto kontroles pasākumu un labojumu pabeigšanas attiecībā uz izpildītiem līgumiem), zemāku par 2 %. Līdz šim tas ir nozīmējis, ka paredzamais kļūdas līmenis tādā darījumu izlasē, ko Eiropas Revīzijas palāta katru gadu izveido pēc nejaušības principa ikgadējās ticamības deklarācijas vajadzībām, ietilpst 2–5 % diapazonā. Komisija to uzskata par zemāko neatbilstības risku, ko var sasniegt augstas riska pakāpes vidē, kādā tas darbojas, ņemot vērā administratīvo slogu un nepieciešamo atbilstības kontroles pasākumu rentabilitāti. Konstatējot trūkumus, tiks īstenoti mērķtiecīgi korektīvi pasākumi, lai nodrošinātu minimālu kļūdu īpatsvaru.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos pasākumiem krāpšanas novēršanai un aizsardzībai pret to, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā.

Ņemot vērā augsta riska vidi, sistēmās ir jābūt paredzētai varbūtībai, ka tiks konstatētas atbilstības kļūdas (pārkāpumi) darījumos, un izveidotam augsta līmeņa apkarošanas, atklāšanas un labošanas mehānismam jau agrīnā maksājuma procesa stadijā. Praksē tas nozīmē, ka atbilstības pārbaudes mehānismos visvairāk tiks ņemtas vērā būtiskas *ex ante* pārbaudes, kuras ik pēc noteikta gadu skaita veic gan ārējie auditori, gan Komisijas darbinieki attiecīgajā jomā pirms projekta noslēguma maksājumiem (kamēr vēl tiek veiktas atsevišķas *ex post* revīzijas), veicot ne tikai Finanšu regulā noteiktos finanšu drošības pasākumus. Atbilstības nodrošināšanas sistēma ir veidota *inter alia* no šādiem komponentiem:

Novēršanas pasākumi:

- atbalsta pārvaldības un revīzijas darbinieku obligātā pamata apmācība, kurā ietverti jautājumi par krāpšanu;
- palīgmateriālu nodrošināšana (arī ar interneta palīdzību), tostarp “Praktiskais ceļvedis līgumiem”, *DEVCO* ģenerāldirektorāta atbilstošās vadlīnijas un finanšu vadības instrumentu kopums (īstenošanas partneriem);
- *ex ante* izvērtēšana, lai nodrošinātu, ka tiek īstenoti atbilstoši krāpšanas apkarošanas pasākumi, lai novērstu un atklātu krāpšanu Eiropas Savienības līdzekļu pārvaldībā atbildīgajās struktūrās, kas pārvalda attiecīgos līdzekļus kopīgas un decentralizētas pārvaldības ietvaros;
- partnervalstī pieejamo krāpšanas apkarošanas mehānismu *ex ante* pārbaude, ko īsteno budžeta finansējuma saņemšanai paredzēto valsts finanšu pārvaldības atbilstīguma kritēriju izvērtēšanas procesā (t. i., aktīva apņemšanās apkarot

krāpšanu un korupciju, atbilstošas inspekcijas iestādes, pietiekama tiesu kapacitāte un produktīvi reaģēšanas un sankciju mehānismi);

- atklāšanas un korektīvi pasākumi;
- ārējās revīzijas un pārbaudes (gan obligātās, gan pamatojoties uz risku), tostarp tās, ko veic Eiropas Revīzijas palāta;
- retrospektīvās pārbaudes (pamatojoties uz risku) un līdzekļu atgūšana;
- ES finansējuma apturēšana nopietnā krāpšanas (tostarp liela mēroga korupcijas) gadījumā līdz brīdim, kad iestādes veic atbilstošus pasākumus, kuru mērķis ir izlabot un novērst šādus krāpšanas gadījumus turpmāk;
- agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma;
- līguma darbības apturēšana/izbeigšana;
- izslēgšanas procedūra.

Kad būs publicēta Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģijas (*Commission's anti-fraud strategy – CAFS*) jaunā redakcija, regulāri pārskatītās attiecīgo dienestu stratēģijas krāpšanas apkarošanai vajadzības gadījumā tiks nekavējoties pielāgotas, cita starpā nodrošinot, ka:

iekšējās ar krāpšanas apkarošanu saistītās kontroles ir pilnīgā saskaņā ar *CAFS*;

krāpšanas riska pārvaldības pieeja ir izstrādāta tā, lai palīdzētu apzināt krāpšanas riska jomas un noteikt atbilstīgu atbildes reakciju;

sistēmas, ko izmanto ES finansējuma izlietošanai trešās valstīs, nodrošina iespēju iegūt būtiskos datus, lai tos varētu izmantot krāpšanas riska pārvaldībā (piemēram, dubultās finansēšanas novēršanā);

vajadzības gadījumā varētu izveidot sadarbības tīkla grupas un piemērotus IT instrumentus, kas paredzēti krāpšanas gadījumu analizēšanai ārējā atbalsta jomā.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija un jauna(-as) ierosinātā(-ās) budžeta izdevumu pozīcija(-as)

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
			no EBTA valstīm ⁵⁰	no kandidātvalstīm ⁵¹	no trešām valstīm	Finanšu regulas [21. panta 2. punkta b) apakšpunkta] nozīmē
	Nr. 15 – Ārējā darbība [VI][VI izdevumu kategorija]	Dif./nedif. 49				
VI	15 01 05 Aizjūras zemēm un teritorijām (tostarp Grenlandei) sniedzamā atbalsta izdevumi	Nedif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
VI	15 05 01 Aizjūras zemes un teritorijas.	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
VI	15 05 02 Grenlande	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ

⁴⁹ Dif. – diferencētās apropriācijas, nedif. – nediferencētās apropriācijas.

⁵⁰ EBTA – Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

⁵¹ Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem

3.2.1. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem

DAUDZGADU FINANŠU SHĒMAS IZDEVUMU KATEGORIJA	<6>	[VI izdevumu kategorija “Kaimiņattiecības un pasaule”]
---	-----	--

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Pēc 2027. gada	KOPĀ
Darbības apropriācijas (sadalījumā pa budžeta pozīcijām atbilstoši 3.1. punktam)	Saistības	(1)	65,927	67,252	68,604	69,984	71,391	72,827	74,292		490,275
	Maksājumi	(2)	14,811	28,930	38,801	48,039	55,861	60,659	63,888	179,286	490,275
Administratīvās apropriācijas, ko finansē no programmas piešķiruma ⁵²	Saistības = Maksājumi	(3)	1,329	1,349	1,369	1,389	1,409	1,429	1,449		9,725
KOPĀ apropriācijas – programmas piešķirums	Saistības	=1+3	67,256	68,601	69,973	71,373	72,800	74,256	75,741		500,000
	Maksājumi	=2+3	16,140	30,279	40,170	49,429	57,270	62,089	65,338	179,286	500,000

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	7	“Administratīvie izdevumi”
--	---	----------------------------

Šī iedaļa jāaizpilda, izmantojot administratīva rakstura budžeta datu izklājlapu, kas vispirms jānoformē [Tiesību akta finanšu pārskata pielikumā](#), kas starpdienestu konsultāciju vajadzībām ir augšupielādēts *DECIDE* sistēmā.

⁵² Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās „BA” pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pēc 2027. ga da</i>	KOPĀ
Cilvēkresursi		1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712		11,986
Citi administratīvie izdevumi		0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116		0,811
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	(Saistību summa = maksājumu summa)	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828		12,797

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pēc 2027. gad a</i>	KOPĀ
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas visu IZDEVUMU KATEGORIJU apropriācijas apropriācijas	Saistības	69,084	70,429	71,801	73,201	74,628	76,084	77,569		512,797
	Maksājumi	17,968	32,107	41,998	51,257	59,098	63,917	67,166	179,286	512,797

3.2.2. *Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz administratīvajām apropriācijām*

Priekšlikums/iniciatīva neparedz izmantot administratīvās apropriācijas

Priekšlikums/iniciatīva paredz izmantot administratīvās apropriācijas šādā veidā:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Gadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
------	------	------	------	------	------	------	------	------

Daudzgažu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA								
Cilvēkresursi	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	1,712	11,986
Citi administratīvie izdevumi	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,116	0,811
Starpsumma — Daudzgažu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	1,828	12,797

Ārpus daudzgažu finanšu shēmas ⁵³ 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS								
Cilvēkresursi	0,829	0,829	0,829	0,829	0,829	0,829	0,829	5,805
Citi administratīvie izdevumi	0,500	0,520	0,540	0,560	0,580	0,600	0,620	3,920
Starpsumma – Ārpus daudzgažu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	1,329	1,349	1,369	1,389	1,409	1,429	1,449	9,725

KOPĀ	3,158	3,178	3,198	3,218	3,238	3,258	3,278	22,523
-------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

⁵³ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās „BA” pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

3.2.2.1. Paredzamās vajadzības pēc cilvēkresursiem

Priekšlikums/iniciatīva neparedz cilvēkresursu izmantošanu.

Priekšlikums/iniciatīva paredz cilvēkresursu izmantošanu šādā veidā:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

Gadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)							
Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības	11	11	11	11	11	11	11
Delegācijas	1	1	1	1	1	1	1
Pētniecība							
• Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu — FTE) — AC, AL, END, INT un JED ⁵⁴							
7. izdevumu kategorija							
Finansē no daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	- galvenajā mītnē	6	6	6	6	6	6
	- delegācijās	6	6	6	6	6	6
Finansē no programmas piešķiruma ⁵⁵	- galvenajā mītnē						
	- delegācijās						
Pētniecība							
Cits (precizēt)							
KOPĀ	24	24	24	24	24	24	24

Veicamo uzdevumu apraksts

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	Uzdevumi būs tādi paši kā līdz šim (politika, plānošana, finanses un līgumi, citi horizontālie uzdevumi)
Ārštata darbinieki	Uzdevumi būs tādi paši kā līdz šim (politika, plānošana, finanses un līgumi, citi horizontālie uzdevumi)

⁵⁴ AC = līgumdarbinieki, AL = vietējie darbinieki, END = valstu norīkotie eksperti, INT = aģentūras darbinieki, JED = jaunākie eksperti delegācijās.

⁵⁵ Ārštata darbiniekiem paredzētā maksimālā summa, ko finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām "BA" pozīcijām).

3.2.3. Trešo personu iemaksas

Priekšlikums/iniciatīva:

neparedz trešo personu līdzfinansējumu

paredz trešo personu sniegtu līdzfinansējumu šādā veidā:

Aropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Gadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Norādīt līdzfinansētāju struktūru	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas
KOPĀ līdzfinansētās aropriācijas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas

3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

Priekšlikums/iniciatīva ieņēmumus finansiāli neietekmē.

Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:

- pašu resursus

- citus ieņēmumus

Norādiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ⁵⁶						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
..... pants							

⁵⁶ Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.